ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Актуализировано:
на заседании кафедры
протокол №11 от «14» июня 2023 г.
Зав. кафедрой

/Х.Б. Нургалина

Согласовано:
Председатель УМК факультета

__________/ Л.Р. Сулейманова

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ДИСЦИПЛИНЫ (МОДУЛЯ)

дисциплина «ИСТОРИЯ БАШКИРСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ»

Часть, формируемая участниками образовательных отношений

(обязательная часть или часть, формируемая участниками образовательных отношений, факультатив)

Вариативная часть

программа бакалавриата

Направление подготовки (специальность)

45.03.01 Филология

Направленность (профиль) подготовки

«Отечественная филология»
(Башкирский язык и литература, русский язык и литература)

Квалификация
бакалавр

Разработчик (составитель)
доцент кафедры,
кандидат филологических наук

/Самирханова Г.Х.

Для приема: 2023

Сибай 2023 г.

Составитель / составители: Самирханова Г.Х.

Рабочая программа дисциплины утверждена на заседании кафедры протокол от «14» июня 2023 г. № 11

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры русской, башкирской и зарубежной филологии,
протокол № ___ от «____» ________ 20____ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры русской, башкирской и зарубежной филологии,
протокол № ____ от «___ » ____________ 201__ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры русской, башкирской и зарубежной филологии,
протокол № ____ от «___ » ____________ 201__ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Список документов и материалов

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с планируемыми результатами освоения образовательной программы	4
2. Место дисциплины в структуре образовательной программы	6
3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)	6
4. Фонд оценочных средств по дисциплине	7
4.1. Перечень компетенций с указанием этапов их формирования в процессе освоения образовательной программы. Описание показателей и критериев оценивания компетенций на различных этапах их формирования, описание шкал оценивания	7
4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценки знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций в процессе освоения образовательной программы. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций	12
4.3. Рейтинг-план дисциплины (при необходимости)	66
5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины	70
5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины	70
5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины	71
6. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине	71

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций

По итогам освоения дисциплины обучающийся должен достичь следующих результатов обучения:

Категория (группа) компетенций	Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине
	ОПК-3. Способен использовать в профессиональной деятельности, в том числе педагогической, основные положения и концепции в области теории литературы, истории отечественной литературы (литератур) и мировой литературы; истории литературной критики, представление о различных литературных и фольклорных жанрах, библиографической культуре	ИОПК-3.1. Демонстрирует знание основных положений и концепций в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.
		ИОПК-3.2. Использует в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии
		ИОПК-3.3. Владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.

Обеспечение создания инклюзивной образовательной среды, реализующей развивающий и воспитательный потенциал учебного предмета, разрабатывать индивидуально-ориентированные коррекционные направления учебной работы	ПК – 5 Способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	ИПК 5.1 Знать особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	*Знать* особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях
		ИПК 5.2. Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях
		ИПК 5.3. Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

2. Место дисциплины в структуре образовательной программы

Дисциплина «История башкирской литературы» относится к вариативной части. Дисциплина изучается на 1 и 2 курсах (1-4 семестры).

Целью учебной дисциплины «История башкирской литературы» является формирование знаний об этапах и особенностях развития башкирской литературы, о жизни и творчестве основных представителей каждого этапа, умений анализировать и объективно оценивать художественные произведения с учетом времени и условий их написания, а также навыков их литературного анализа.

Для освоения дисциплины необходимы компетенции, сформированные в рамках изучения следующих дисциплин: «Введение в литературоведение». Компетенции, сформированные в результате изучения данной дисциплины, необходимы будут при изучении следующих дисциплин: «Башкирская литература XX – начала XXI вв.», «Восточная литература» и «Теория литературы».

3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)

Содержание рабочей программы представлено в Приложении №1.

4. Фонд оценочных средств по дисциплине

4.1. Перечень компетенций и индикаторов достижения компетенций с указанием соотнесенных с ними запланированных результатов обучения по дисциплине. Описание критериев и шкал оценивания результатов обучения по дисциплине

Код и формулировка компетенции:

ОПК-3: Способен использовать в профессиональной деятельности, в том числе педагогической, основные положения и концепции в области теории литературы, истории отечественной литературы (литератур) и мировой литературы; истории литературной

критики, представление о различных литературных и фольклорных жанрах, библиографической культуре.

Этап (уровень) освоения компетенции	Планируемые результаты обучения (показатели достижения заданного уровня освоения компетенций)	Критерии оценивания результатов обучения	
		Не зачтено	Зачтено
Первый этап (уровень)	Знать: основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Не знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.
Второй этап (уровень)	Уметь: использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Не умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии
Третий этап (уровень)	Владеть: основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Не владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров. разных эпох и жанров.	Хорошо владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.

ОПК-3: Способен использовать в профессиональной деятельности, в том числе педагогической, основные положения и концепции в области теории литературы, истории отечественной литературы (литератур) и мировой литературы; истории литературной критики, представление о различных литературных и фольклорных жанрах, библиографической культуре

Этап (уровень) освоения компетенции	Планируемые результаты обучения (показатели достижения заданного уровня освоения компетенций)	Критерии оценивания результатов обучения			
		2 («Не удовлетворительно») (не зачтено)	3 («Удовлетворительно») (зачтено)	4 («Хорошо») (зачтено)	5 («Отлично») (зачтено)
Первый этап (уровень)	Знать: основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Не знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	В общих чертах знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Хорошо знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Отлично знает основные положения и концепция в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.

Второй этап (уровень)	Уметь: использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Не умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Поверхностно умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	Хорошо умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	На высоком уровне умеет использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии
Третий этап (уровень)	Владеть: основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Не владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Поверхностно владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Хорошо владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Уверенно владеет основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.

ПК – 5. Способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения	
		Не зачтено	Зачтено
ИПК 5.1 Знать особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	*Знать* особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Не знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Хорошо знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях
ИПК 5.2. Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Не умеет проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Хорошо умеет проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях
ИПК 5.3. Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Не владеет навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Хорошо владеет навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

ПК – 5. Способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения			
		Неудовлетворительно	Удовлетворительно	Хорошо	Отлично
ИПК 5.1 Знать особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	*Знать* особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных	Не знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных	В общих чертах знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательны	Хорошо знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Отлично знает особенности проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

	организациях	организациях	х организациях		
ИПК 5.2. Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Уметь проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Не умеет проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	В общих чертах умений проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Хорошо умеет проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Показывает весь комплекс умений проводить учебных занятий и внеклассной работы по фольклору в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях
ИПК 5.3. Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Владеть навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Не владеет навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	В общих чертах владеет навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Хорошо владеет навыками проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях	Демонстрирует сформированные навыки проведения учебных занятий и внеклассной работы в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях

4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценки знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций в процессе освоения образовательной программы. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций

Код и наименование индикатора достижения компетенции	**Результаты обучения по дисциплине**	**Оценочные средства**
ИОПК-3.1. Демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	*Знает* основные положения и концепции в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, различных литературных и фольклорных жанров и библиографической культуры.	Ответы на вопросы на практических занятиях, тестовые задания, контрольная работа, портфолио, зачет
ИОПК-3.2. Использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической,	*Умеет* использовать в научно-исследовательской и / или прикладной деятельности, в том числе педагогической, знания в	Ответы на вопросы на практических занятиях, круглый стол, тестовые задания, пробный урок, портфолио, зачет

знания в области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	области теории литературы, отечественной литературы (литератур) и мировой литературы, теории и истории литературной критики, жанрологии и библиографии	
ИОПК-3.3. Владеть основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	*Владеет* основной педагогической, литературоведческой терминологией и применяет знания в области теории и истории литературы, литературной критики, жанрологии и библиографии в анализе и интерпретации художественных и критических текстов разных эпох и жанров.	Ответы на вопросы на практических занятиях, тестовые задания, анализ урока, портфолио, зачет

ИПК 5.1. Знать основные психолого-педагогические подходы к формированию и развитию образовательной среды средствами преподаваемого учебного предмета; правила внутреннего распорядка; правила по охране труда и требования к безопасности образовательной среды. ИПК 5.2. Уметь использовать потенциал учебного предмета для раскрытия творческих, интеллектуальных и др. способностей обучающихся; разрабатывать программы внеурочной деятельности, организовывать и проводить предметные олимпиады, конференции, предметные игры и пр.; планировать специализированный образовательный процесс для группы, класса и/или отдельных контингентов обучающихся с выдающимися способностями и/или особыми образовательными потребностями на основе имеющихся типовых программ и собственных разработок с учетом специфики состава обучающихся, уточнения и модификации планирования; использовать разнообразные формы, приемы, методы и средства обучения, в том числе по индивидуальным учебным планам, ускоренным курсам в рамках федеральных государственных образовательных стандартов основного общего образования и среднего общего образования. ИПК 5.3. Владеть способами проектирования образовательной деятельности с целью использования имеющихся условий для успешного развития обучающихся с разными	*Знать* основные психолого-педагогические подходы к формированию и развитию образовательной среды средствами преподаваемого учебного предмета	вопросы для аудиторной работы, тест, реферат, экзамен
	Уметь использовать теоретические знания по курсу на практике для раскрытия творческих, интеллектуальных и др. способностей обучающихся; разрабатывать программы внеурочной деятельности по творчеству поэтов и писателей, организовывать и проводить предметные олимпиады, конференции, предметные игры и пр.; планировать специализированный образовательный процесс для группы, класса и/или отдельных контингентов обучающихся с выдающимися способностями и/или особыми образовательными потребностями на основе имеющихся типовых программ и собственных разработок с учетом специфики состава обучающихся, уточнения и модификации планирования; использовать разнообразные формы, приемы, методы и средства обучения, в том числе по индивидуальным учебным планам, ускоренным курсам в рамках федеральных государственных образовательных стандартов основного общего образования и среднего общего образования.	вопросы для аудиторной работы, анализ художественных произведений, анализ литературно-критических статей, организация и проведение встреч с писателями, юбилейных и тематических вечеров, вечеров памяти, подготовка и публикация научных статей
	Владеть способами проектирования образовательной деятельности с целью использования имеющихся условий для успешного развития обучающихся с разными образовательными возможностями; навыками организации и проведения занятий по литературе с использованием возможностей образовательной среды.	вопросы для аудиторной работы, тест, реферат, экзамен.

образовательными возможностями; навыками организации и проведения занятий по учебному предмету с использованием возможностей образовательной среды; технологиями диагностики причин конфликтных ситуаций, их профилактики и разрешения.		

Показатели сформированности компетенции (для студентов заочной формы обучения):

Индивидуальная оценка по результатам обучения студента определяется по шкале «зачтено - не зачтено».

Оценки «зачтено» заслуживает студент, обнаруживший знание учебного материала и посещавший аудиторные занятия, установленные учебной программой данной дисциплины. Необходимым условием выставления оценки «зачтено» является успешное выполнение заданий в рамках самостоятельной работы студентов. Дисциплина зачитывается студентам, выполнившим вышеуказанные условия и усвоившим взаимосвязь основных понятий дисциплины.

Дисциплина считается не зачтенной тем студентам, которые обнаруживают недостаточные знания в изучении основного учебного материала, которые не посещали аудиторные занятия или не выполнили задания в рамках СРС.

Критерии оценивания экзамена:

Оценка «отлично» выставляется, если студент свободно оперирует терминологическим понятием, свободно разбирается в разделах дисциплины, демонстрирует творческое отношение к предмету и знание учебной литературы.

Оценка «хорошо» выставляется, если студент хорошо владеет терминологическим понятием (допуская некоторые неточности), хорошо разбирается в темах и разделах дисциплины, проявляет трудолюбие в работе с учебной литературой.

Оценка «удовлетворительно» выставляется: при удовлетворительном оперировании основным терминологическими понятиями дисциплины (допуская некоторые ошибки в ответе), при посредственном знании разделов и тем дисциплины, при слабом знании учебной литературы по дисциплине.

Оценка «неудовлетворительно» выставляется: при отсутствии умения оперирования терминологическим понятием дисциплины, при отсутствии знаний по разделам и темам дисциплины, при отсутствии знаний учебной литературы по дисциплине.

В результате освоения дисциплины студенты заочной формы обучения должны:

знать систему научных понятий о художественной литературе (внутренние разновидности художественной литературы, закономерности и формы историко-литературного процесса);

уметь применять полученные знания в процессе исследования и анализа художественных произведений;

владеть навыками филологического анализа литературных фактов с использованием традиционных методов.

Примерный перечень вопросов к экзамену
2 семестр

1. Башҡорт әҙәбиәтендә суфыйсылыҡ ҡараштары һыҙатланышы.
2. XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт прозаһында суфыйсылыҡ йүнәлеше. Әҫәрҙәрҙең идея-эстетик йөкмәткеһе, жанр тәбиғәте.
3. XIX быуаттың беренсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси һәм мәҙәни хәрәкәт. Мәғариф һәм матбуғат эштәре торошо.
4. XIX быуаттың тәүге яртыһында алдынғы ҡарашлы милли интелигенция вәкилдәре эшмәкәрлеге (Хөснитдин Жданов, Харис Биктимеров эшмәкәрлектәре).
5. XIX быуаттың беренсе яртыһындағы башҡорт әҙәби хәрәкәтендә идея-эстетик йүнәлештәрҙең айырымлана барыуы. Жанрҙар, стилдәр, ижад принциптары системаһының яңы тип система менән алмашыныу тенденцияһы.
6. XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт поэзияһында суфыйсылыҡтың ҡапма-ҡаршылыҡлы төҫ алыуы. Мәнди Ҡотош-Ҡыпсаҡи ижадының идея-эстетик тәбиғәте.
7. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәтенә дөйөм күҙәтеү. Был осор әҙәбиәтендә милли тематиканың көсәйеүе.
8. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-мәҙәни хәрәкәт.
9. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт шиғриәтенең үҫеше.
10. XIX быуаттың икенсе яртыһы проза әҫәрҙәренең төп идея-тематик йөкмәткеһе, жанрҙар системаһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.
11. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт драматургияһының әҙәби төр һәм үҙ аллы жанр булараҡ майҙанға сығыуы. Башҡортостанда башҡорт һәм татар һәүәҫкәрҙәре тарафынан яҙылған һәм сәхнәгә ҡуйылған драма әҫәрҙәре.
12. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда тәржемә әҙәбиәт. Уның идея-эстетик тәбиғәте, реализм йүнәлеше үҫешенә яһаған роле.
13. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт- көнсығыш әҙәби бәйләнештәре традицияларының яңы шарттарға ярашлы үҫтерелеүе.
14. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт-татар, башҡорт-рус һәм башҡорт-көнбайыш әҙәби бәйләнештәре.
15. Башҡорт әҙәбиәтендә мәғрифәтселек реализмы принциптарының формалашыуы. Мәғрифәтселек реализмы методының характерлы һыҙаттары.
16. Мартиниан Ивановтың ижади эшмәкәрлегенең башҡорт ысынбарлығына бәйлелеге, ижтимағи-тарихи әһәмиәте.
17. Сәлихйән Күкләшовтың ғилми-әҙәби эшмәкәрлегенең мәғрифәтсел характеры, халыҡсан-демократик һәм реалистик традицияларҙы нығытыуҙағы роле.
18. Мирсалих Биксурин – башҡорт мәғрифәтселегенең күренекле вәкиле. Уның ижади эшмәкәрлегең төп йүнәлештәре.
19. Мирсалих Биксуриндың тел ғилеме,фольклористика өлкәләрендәге, тәржемәсе һәм публицист булараҡ эшмәкәрлеге.
20. Әбделмәних Ҡарғалы ижады. Уның «Тәржемәи хажи Әбелмәних…» йыйынтығының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
21. Һибәтулла Салиховтың тормошо һәм ижады. Уның «Төхфәд әл-әүлад» («Балаларға бүләк») йыйынтығының идея-эстетик йөкмәткеһе, композицияһы, әҫәрҙәренең поэтик үҙенсәлектәре.
22. Һибәтулла Салиховтың «Мәжмәғ әл-әдаб» китабының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
23. Шәмсетдин Зәкиҙең тормошо һәм ижады. Уның шиғриәтендә философик лирика.
24. Шәмсетдин Зәкиҙең мөхәббәт лирикаһы. Шиғриәтенең жанр тәбиғәте, поэтик үҙенсәлектәре.
25. Ғәли Соҡоройҙың тормошо һәм ижады.Уның ижадында XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда барған ижтимағи фекер үҫешенең, идея-эстетик көрәштең сағылышы.

26. Ғәли Соҡорой тарафынан яҙып ҡалдырылған шәжәрә һәм тәуарих яҙмалар. Уның «Тәуарихи Болғарийә» йәки «Тәҡриби Ғари» («Болғар тарихтары, йәки Ғариҙың яҡынса аңлатмалары») тигән ҡулъяҙма әҫәре.
27. Аҡмулланың тормош юлы, автобиографик характерҙағы әҫәрҙәре. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
28. Аҡмулла шиғриәтендә төп идея-тематик йүнәлештәр. Әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
29. М.Аҡмулла – шиғыр оҫтаһы. Әҫәрҙәренең поэтик эшләнеше. Тел-стиль үҙенсәлектәре.
30. М. Аҡмулла ижадының новаторлығы, башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан урыны.
31. М.Өмөтбаевтың тормош юлы, ижтимағи эшмәкәрлеге. М.Өмөтбаев ижадының башҡорт ижтимағи фекере һәм мәҙәниәте тарихында тотҡан урыны.
32. М.Өмөтбаев ижадының энциклопедик характеры. Тарихи-этнографик яҙмаларының тематикаһы, ғилми-әҙәби һыҙаттары.
33. М.Өмөтбаев – филолог. Әҙәбиәт ғилеме һәм фольклористика өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
34. М.Өмөтбаев – шағир. Әҫәрҙәренең идея-тематик, поэтик эшләнеше, жанр тәбиғәте.
35. М.Өмөтбаевтың публицистика һәм тәржемә өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
36. Риза Фәхретдиновтың тормош һәм ижад юлы. Ижадының башҡорт мәҙәниәтен һәм әҙәбиәтен үҫтереүҙәге роле.
37. Р. Фәхретдиновтың «Аҫар» китабында күтәрелгән проблемалар, жанр-стиль үҙенсәлектәре, структураһы. Хеҙмәтенең ижтимағи әһәмиәте.
38. Р. Фәхретдиновтың журналистика өлкәһендәге эшмәкәрлеге. Мәҡәләләрендә мәғрифәтселек идеялары сағылышы, тәнҡит рухы.
39. Р. Фәхретдинов ижадында повесть жанры. «Сәлимә йәки ғиффәт» повесының идея, проблематикаһы, сюжет-композиция үҙенсәлектәре.
40. Р. Фәхретдиновтың «Әсмә йәки ғәмәл вә яза» повесының идея-проблематикаһы, композицияһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.

4 семестр

1. Шәхес культы осоронда милли интеллигенция яҙмышы.
2. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә халыҡ ижады традицияларының яңырыуы.
3. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт поэзияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Бөйөк Ватан һуғышы осоро поэзияһының жанр формалары.
5. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә поэма жанрының үҙенсәлектәре.
6. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады. М. Харис.
7. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады. М. Хәй.
8. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады. А. Карнай.
9. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады. Б. Моҡамай.
10. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады. Т. Морат.
11. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһының идея-тематик йөкмәткеһе.
12. Бөйөк Ватан һуғышы осоро прозаһында жанрҙар төрлөлөгө.
13. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә хикәйә жанрының үҫеше.
14. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә очерк жанрының үҫеше.
15. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт драматургияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
16. С. Агиштың "Оло ағайымдың уйҙары", "Һин тыныс булһын өсөн" хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе.
17. С. Агиштың "Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов" хикәйәһендә балалар батырлығы темаһы.
18. С. Агиштың "Хушлашыу" әҫәрендә халыҡтар дуҫлығы темаһының сағылышы.
19. З. Биишеваның "Партизан малай" әҫәрендә балалар батырлығы темаһы.
20. Ғ. Ғүмәрҙең "Инсебикәташ" әҫәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
21. Б. Бикбайҙың "Самолет алған Хәбирйән" очергының художестволы үҙенсәлектәре.
22. С. Агиштың "Поезд фронтҡа бара" очергының художестволы үҙенсәлектәре.
23. Р. Ниғмәтиҙең "Урман шаулай" пьесаһының художестволы үҙенсәлектәре.

24. Беренсе башҡорт опера драматургияһы өлгөләре (“Һаҡмар”, “Ҡарлуғас”, “Аҡбуҙат”).
25. М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.
26. М. Буранғолов – фольклорсы-ғалим, халыҡ сәсәне.
27. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” драмаһында фольклор элементтары.
28. М. Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” драмаһы. Уның цензура тарафынан тыйылыуы.
29. М. Буранғоловтың башҡорт халыҡ йырҙары нигеҙендә ижад ителгән драмаларының художестволы үҙенсәлектәре (“Шәүрәкәй”, “Ашҡаҙар”, “Ялан Йәркәй”).
30. М. Буранғоловтың “Урал батыр” эпосын яҙып алыу тарихы.
31. Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.
32. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышына тиклемге поэмаларының тематик даирәһе, жанр тәбиғәте (“Баҫыу хөкөмө”, “Дауылдар тыуҙырған ғүмер”).
33. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышы йылдарындағы ижады (“Үлтер, улым, фашисты!”, “Башҡортостан һүҙе”, “Герой тураһында поэма”).
34. Р. Ниғмәтиҙең башҡорт шиғриәтендә эпистоляр жанр формаһын башлап ебәреүе (“Һинең кәләшеңдең хаттары”, “Егеттең яуаптары”).
35. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы ижады (“Большевик”, “Осҡондан ялҡын”, “Һаҡмар ҡыҙы”).
36. Ғ. Ғүмәрҙең тормош юлы һәм ижады.
37. Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады.
38. Б. Бикбайҙың лирикаһы үҙенсәлектәре: төп темалар һәм образдар.
39. Б. Бикбайҙың “Ер”, “Урман артында” поэмалары, уларҙың жанр тәбиғәте.
40. Б. Бикбайҙың “Тере шишмәләр” повесында автобиографик һыҙаттар.
41. Б. Бикбайҙың “Аҡсәскә” повесында шәхес һәм йәмғиәт проблемаһының бирелеше.
42. Б. Бикбайҙың Бөйөк Ватан һуғышы осоро очерктары (“Самолет алған Хәбирйән” һ.б.).
43. Б. Бикбайҙың “Аҡселән ташҡанда” романының идея-тематик йөкмәткеһе.
44. Б. Бикбайҙың “Салауат”, “Ҡарлуғас” драмаларында тарихи ерлек.
45. Б. Бикбайҙың “Ҡаһым түрә” драмаһы. Уның партия ҡарарҙарында тәнҡиткә дусар ителеүе.
46. Б. Бикбайҙың “Аҡҡош йыры” либреттоһы, “Ҡоҙаса” музыкаль комедияһы.
47. Х. Кәримдең тормош юлы һәм ижады.
48. С. Агиштың тормош юлы һәм ижады.
49. С. Агиш хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе, проблематикаһы.
50. С. Агиш новеллаларының идея-тематик йөкмәткеһе, проблематикаһы.
51. С. Агиштың “Шартына килһен” әҫәренең художестволы үҙенсәлектәре.
52. С. Агиштың “Нигеҙ” романында яңы ҡоролоштоң нигеҙе проблемаһы.
53. С. Кулибайҙың тормош юлы һәм ижады.
54. Ҡ. Даяндың тормош юлы һәм ижады.
55. 1950 йылдар башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш тенденциялары.
56. 1950 йылдар шиғриәтенең йүнәлештәре, жанр төрлөлөгө. Шиғри циклдар.
57. 1950 йылдар поэмаларының художестволы үҙенсәлектәре.
58. 1950 йылдар прозаһы, бәләкәй жанр формаларының үҙенсәлектәре.
59. 1950 йылдар прозаһында тарихи роман (Ғ. Ибраһимов “Бер полк кешеләре”, Һ. Дәүләтшина “Ырғыҙ”).
60. 1950 йылдар прозаһында вульгар социологизм һәм конфликтһыҙлыҡ теорияһы.
61. 1950 йылдар драматургияһында жанр формалары: драма, водевиль, сатирик һәм юмористик комедиялар.
62. Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.
63. Һ. Дәүләтшинаның хикәйәләренең художестволы үҙенсәлектәре.
64. Һ. Дәүләтшинаның “Айбикә” повесында яңы тип ҡатын-ҡыҙ яҙмышы.
65. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы.

Экзаменационный билет состоит из трех вопросов, первые два из которых – теоретические вопросы по жизни и творчеству поэтов или писателей, по особенностям развития литературы на каждом этапе и т.д., а третий – на знание текста произведения и умение анализировать его, на выявление навыков научного анализа с использованием современных методик и доказательства.

Образец экзаменационного билета

Министерство науки и высшего образования Российской Федерации
федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«Уфимский университет науки и технологий»
Сибайский институт (филиал) УУНиТ
Педагогический факультет
Кафедра башкирской и русской филологии

ЭКЗАМЕНАЦИОННЫЙ БИЛЕТ №___
по дисциплине «История башкирской литературы»
направление Филология, направленность (профиль) “Отечественная филология” (башкирский язык и литература, русский язык и литература), 1 курс, ОФО

1. XIX быуаттың беренсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси һәм мәҙәни хәрәкәт. Мәғариф һәм матбуғат эштәре торошо.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт шиғриәтенең үҫеше.
3. Әҙәби әҫәргә анализ.

Утверждено на заседании кафедры «__» __________ 20__ г., протокол №__
Заведующий кафедрой ____________ И.О. Фамилия
Преподаватель ____________ И.О. Фамилия

Перевод оценки из 100-балльной в четырехбалльную производится следующим образом:
- отлично – от 80 до 110 баллов (включая 10 поощрительных баллов);
- хорошо – от 60 до 79 баллов;
- удовлетворительно – от 45 до 59 баллов;
- неудовлетворительно – менее 45 баллов.

Критерии оценки (в баллах):

- **25-30 баллов** выставляется студенту, если студент дал полные, развернутые ответы на все теоретические вопросы билета, продемонстрировал знание функциональных возможностей, терминологии, основных элементов, умение применять теоретические знания при выполнении практических заданий. Студент без затруднений ответил на все дополнительные вопросы. Практическая часть работы выполнена полностью без неточностей и ошибок;

- **17-24 баллов** выставляется студенту, если студент раскрыл в основном теоретические вопросы, однако допущены неточности в определении основных понятий. При ответе на дополнительные вопросы допущены небольшие неточности. При выполнении практической части работы допущены несущественные ошибки;

- **10-16** баллов выставляется студенту, если при ответе на теоретические вопросы студентом допущено несколько существенных ошибок в толковании основных понятий. Логика и полнота ответа страдают заметными изъянами. Заметны пробелы в знании основных методов. Теоретические вопросы в целом изложены достаточно, но с пропусками материала. Имеются принципиальные ошибки в логике построения ответа на вопрос. Студент не решил задачу или при решении допущены грубые ошибки;

- **<u>1-10</u> баллов** выставляется студенту, если ответ на теоретические вопросы свидетельствует о непонимании и крайне неполном знании основных понятий и методов. Обнаруживается отсутствие навыков применения теоретических знаний при выполнении практических заданий. Студент не смог ответить ни на один дополнительный вопрос.

Темы лекций и практических занятий (заочная форма обучения)
(1 семестр)

Занятие №1 (лекция)

Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.

1. “Әҙәбиәт тарихы” тураһында дөйөм төшөнсә. Уның маҡсаты һәм бурыстары.
2. Әҙәбиәт тарихын өйрәнеүҙең методологик нигеҙҙәре һәм ижтимағи-эстетик әһәмиәте.
3. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.
4. Айырым осорҙарҙы билдәләү критерийҙары, уларҙың срциаль-тарихи шарттарға нигеҙләнеүе.
5. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленешенең шартлылығы.

Занятие №2 (лекция)

Боронғо төрки яҙма ҡомартҡылары.

1. Рун яҙыуындағы эпитафик ҡомартҡылар. Орхон-Йәнәсәй яҙмаларының табылыу һәм өйрәнелеү тарихы.
2. Күлтәгин, Тонйуҡуғ, Билге ҡағандар иҫтәлегенә ҡуйылған эпитафик ҡомартҡыларҙың ғилми-тарихи һәм әҙәбиә әһәмиәте.
3. Йософ Баласағунлының “Ҡотаҙғу белек” поэмаһы – боронғо төрки әҙәбиәтенең яңы үҫеш осорона аяҡ баҫыуын күрһәтеүсе әҫәр. Уның авторына, яҙылыу тарихына бәйле мәғлүмәттәр.
4. Поэманың композицияһы, сюжеты, образдар системаһы. Төп образдарҙың символик идея-эстетик асылы.
5. Поэманың художестволы үҙенсәлектәре, традициялары, боронғо төрки классик поэзияһы барлыҡҡа килеүендә уйнаған роле.
6. Мәхмүт Ҡашғариҙың “Диуани лөғәт әт-төрк” хеҙмәтенең энциклопедик тәбиғәте. Хеҙмәттең төрки халыҡтарының ғилми-әҙәби традициялары формалашыуына яһаған йоғонтоһо.

Занятие №3 (лекция)

Болғар осоронда культура һәм әҙәбиәт (XI-XIII бб.).

1. Волга буйы Болғар дәүләтенең барлыҡҡа килеү тарихы. Башҡорт этносында болғар компоненты.
2. Башҡорттарҙың болғарҙар менән сәйәси, иҡтисади, мәҙәни бәйләнештәре.
3. Болғар дәүләте тураһында Ибн Фаҙлан (X б), Мәхмүт Ҡашғари (XI б.), Әбү Хәмит әл-Ғарнати (XII б.) сәйәхәтнамәләрендәге, һәм хеҙмәттәрендәге, венгр йылъяҙмаларындағы (XI-XIII бб.), В. Татищев, П. Рычков яҙмаларындағы мәғүмәттәр.
4. Болғарҙа яҙма культураның торошо. Болғарҙа ижад иткән әҙиптәр һәм ғалимдар.

Занятие №4 (практическое занятие)

Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастаны.

1. Болғар осоро әҙәбиәте арҙаҡлы вәкиле Ҡол Ғәли тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастанының яҙылыу ваҡыты һәм шарттары.
3. “Ҡиссаи Йософ” дастанының Урал-Волга буйҙарында таралған күсермәләре һәм баҫмалары, сюжет сығанаҡтары.
4. “Ҡиссаи Йософ” дастанының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).
5. “Ҡиссаи Йософ” дастанының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

6. “Ҡиссаи Йософ” дастанының новаторлығы һәм традициялары (гуманистик асылы, оптимистик рухы, халыҡсан-демократик һыҙаттары).
7. Дастандың башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан роле.

Занятие №5 (лекция)

Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.).

1. XIII быуаттың икенсе сирегендә татар-монгол яулап алыуҙары. Алтын Урҙа дәүләтенең төҙөлөүе. Унда мәҙәниәт һәм әҙәбиәт торошо.
2. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтендә һүҙ сәнғәтенең ике формала ижад ителеүе. Ауыҙ-тел ижадының һәм яҙма әҙәбиәттең үҙ-ара бәйләнеше.
3. Ауыҙ-тел ижады әҫәрҙәренең (“Бисура”, “Аҡман-Тоҡман”, “Бошман-Ҡыпсаҡ батыр”, “Ек-Мәргән” һ.б.) идея-тематик йөкмәткеһе, төп мотивтары, жанр тәбиғәте.
4. Алтын Урҙаның ваҡ ханлыҡтарға тарҡала башлауы. Аҡһаҡ Тимер яуының эҙемтәләре. “Һуңғы һартай” әҫәренең тарихи ерлеге.
5. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәре (“Мырҙа Мамай”, “Тарғын менән Ҡужаҡ”, “Ғайса улы Әмәт”, “Иҙеүкәй менән Мораҙым” һ.б.).

Занятие №6 (лекция)

Йырауҙар ижады.

1. Йырауҙар – Нуғай дәүере эпик традицияны нығытыусы һәм үҫтереүсе һүҙ оҫталары. “Йырау” атамаһының мәғәнәһе, башҡа төрки халыҡтарныда осрауы тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. Һабыра йырау. Йырауҙың йәшәгән ваҡыты. Уны билдәләүсе сығанаҡтар. Төрки донъяһында исеменең таралышы, варианттары.
3. Асан-Ҡайғы йырау. Уның тормошо һәм ижады тураһындағы мәғлүмәттәр. Асан Ҡайғы йырауҙың башҡорт ерлегендә таралған әҫәрҙәре. Йырауҙың дидактик йөкмәткеле импровизациялары.
4. Ҡаҙтуған йырау. Уның тормошо һәм ижады тураһындағы мәғлүмәттәр. Уның исеменә бәйле импровизацияларҙың үҙенсәлектәре.
5. Шалғыйыҙ йырау. Йәшәгән йылдары, сығышы, тормош юлы. Әҙәби мираҫының һаҡланыу кимәле, жанр-тематик йәһәттән төркөмдәргә бүленеше. Йырауҙың дала лирикаһы. Шалғыйыҙ әҫәрҙәренең Башҡортостан ерендә таралышы.

Занятие №7 (практическое занятие)

Яҙма мәҙәниәт һәм дастансылыҡ. Ҡотб. “Хөсрәү вә Ширин”

1. Урта быуаттарҙа ауыҙ-тел әҙәбиәте менән яҙма культураның йәнәш йәшәү формалары. Яҙма әҙәбиәткә хас идея-эстетик сифаттар.
2. Яҙма әҙәбиәттә донъяуи тенденцияларҙың сағылышы.
3. Ҡотбтың “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
4. “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһының поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
5. “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №8 (практическое занятие)

Харәзми. “Мөхәббәтнамә”

1. Харәзмиҙең “Мөхәббәтнамә” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.

3. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №9 (практическое занятие)

Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”

1. Кәтибтең “Жөмжөмә солтан” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
3. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №10 (практическое занятие)

Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”, “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.

1. Сәйф Сараиҙың “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмалары. Уларҙың авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. Поэмаларҙың идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
3. “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмаларының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №11 (лекция)

Суфыйсылыҡ әҙәбиәте.

1. Боронғо һәм Урта быуат Көнсығыш мәҙәниәте тарихында суфыйсылыҡ йүнәлеше. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.
2. Башҡорт әҙәби-мәҙәни ерлегенә суфыйсылыҡтың килеп инеүендә Әхмәт Йәсәүм менән Сөләймән Баҡырғани ижадтарының йоғонтоһо.
3. Агиографик әҙәбиәт өлгөһө булараҡ, Мәхмүт бине Ғәли-Болғариҙың “Нәһж әл-фәрадис”, Насретдин Рабғуҙиҙың “Ҡиссас әл-әнбиә”, Хөсәм Кәтибтең “Жөмжөмә солтан” әҫәрҙәре.
4. Авторҙары билдәһеҙ “Киҫекбаш”, “Ҡиссаи Сәкәм”, “Ҡиссаи Ибраһим”, “Ҡиссаи Фәттәхетдин” әҫәрҙәрендә суфыйсылыҡ агиологияһы.
5. Өмми Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеялары.

Занятие №12 (лекция)

Россия осоро әҙәбиәте.

XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII быуат аҙағына тиклемге әҙәбиәт.

1. Башҡорттарҙың үҙ иректәре менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы. Был тарихи ваҡиғаның прогрессив әһәмиәте, кире яҡтары.
2. Башҡорттарҙың үҙ иректәре менән Рус дәүләтенә ҡушылыуының фольклорҙа һәм яҙма әҙәбиәттә сағылышы.
3. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII быуат аҙағына тиклемге әҙәбиәт.

Занятие №13 (лекция)

Шәжәрәләр. Тәуарихтар.

1. Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ башҡорт шәжәрәләре. Уларҙың төрҙәре һәм композицион-структур формалары, төп һыҙаттары.
2. Шәжәрәләрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре, уларҙа фольклор элементтары.
3. Шәжәрәләрҙең сығанаҡтары һәм традициялары (Юрматы, Ҡыпсаҡ, Үҫәргән, Ҡарағай Ҡыпсаҡ һ.б. ырыуҙар шәжәрәһе миҫалында).
4. XVI быуаттың икенсе яртыһы – XVIII быуаттарҙа тәуарих жанрының үҫеүе. Был күренештең социаль-тарихи сәбәптәре.
5. Хисаметдин Мөслимиҙең “Тәуарихи Болғария” китабының идея-тематик йөкмәткеһе, художестволы үҙенсәлектәре.

6. Аноним “Сыңғыҙнамә” китабы, унының йөкмәткеһе һәм төҙөлөшө. Әҫәрҙә башҡорт ырыу башлыҡтарының кәүҙәләнеше.

Занятие №14 (практическое занятие)

Сәсәндәр ижады.

1. XVI – XVIII быуаттарҙа сәсәнселек сәнғәтенең үҫеше. Сәсәндәр ижадында индивидуаль башланғыстарҙың һәм реалистик планда һүрәтләүҙең көсәйеүе.
2. Ҡобағош менән Аҡмырҙа сәсәндәр. Уларҙың тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр.
3. Ҡарас сәсән. Ҡарас менән Аҡша телмәрендә донъя һәм дөйөм төрки ауыҙ-тел һүҙ сәнғәте ерлеге.
4. Ерәнсә сәсән. Унының тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр. Төрки һүҙ сәнғәтендә Ерәнсә сәсән образы.
5. Байыҡ сәсән. Унының тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр. Байыҡ Айҙар ҡобайырҙарында сәсәндең ижтимағи-сәйәси роле.

Занятие №15 (практическое занятие)

Халыҡ публицистикаһы.

1. XII-XIII быуаттарҙа батша хөкүмәтенең милли-колониаль сәйәсәтенә ҡаршы халыҡ күтәрелештәренең көсәйеүе. Һүҙ сәнғәтендә публицистик, эпистоляр жанрҙарҙың активлашыуы.
2. Халыҡ публицистикаһы өлгөләре буларaҡ, шикәйәтнамәләр, наказдар, фармандар (манифестар, указдар), өндәмәләр, хаттар.
3. 1755 йылғы башҡорт ихтилалы етәксеһе Батыршаның батшаға яҙған хаты.
4. Батырша хатында тасуирлау һәм хикәйәләү алымдары. Ҡомартҡының башҡорт әҙәбиәтәе тарихында тотҡан урыны.

Занятие №16 (практическое занятие)

Үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

1. Башҡорт әҙәбиәте тарихын периодизациялау.
2. Боронғо төрки әҙәбиәте.
3. Болғар осоро әҙәбиәте.
4. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте.

(2 семестр)

Занятие №1 (практическое занятие)

С. Юлаев. Тормошо һәм ижады.

1. С. Юлаевтың биографияһы. Тормошо һәм ижадының өйрәнелеү тарихы һәм кимәле.
2. С. Юлаев әҫәрҙәренең ижад ителеү һәм йәшәү формалары.
3. С. Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙәрҙең йөкмәткеһен һөйләү, уларға тулы яҙма анализ яһау).
4. С. Юлаев әҫәрҙәренең художество тәбиғәте. Уларҙа ауыҙ-тел һәм яҙма әҙәбиәт традицияларының синтезлашыуы.
5. С. Юлаевтың яҙма поэзия традицияларына яҡын торған әҫәрҙәре. Уларҙың жанр тәбиғәте, идея-тематикаһы.
6. Ауыҙ-тел традицияларын үҫтергән импровизацияларының жанр тәбиғәте. Уларҙағы төп мотивтар.
7. С. Юлаевтың публицистик характерҙағы яҙмаларының идея-тематик йөкмәткеһе.
8. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә С. Юлаев образы.

Занятие №2 (практическое занятие)

Тажетдин Ялсығолов ижады.

1. Т. Ялсығолов – суфыйсылыҡ әҙәбиәтенең типик вәкиле. Унының тормош юлы һәм ижады.
2. Т. Ялсығолов шәрехләгән (аңлатмалар яҙған) әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.

3. Т. Ялсығоловтың “Рисаләи Ғәзизә” әҫәренең дини-мистик асылы, тел-стиль үҙенсәлектәре (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү, уға тулы яҙма анализ яһау).
4. Т. Ялсығоловтың ғилми-әҙәби эҙләнеүҙәрендә тәуарих яҙмалары традицияларының дауам иттерелеүе. “Тарихнамәи Болғар” китабының әҙәби-этнографик һыҙаттары, структур үҙенсәлеге һәм сығанаҡтары (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү, уға тулы яҙма анализ яһау).

Занятие №3 (лекция)

XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте.

1. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда феодаль тәртиптәрҙең тарҡала һәм капиталистик мөнәсәбәттәрҙең үҫә барыуы: процестың ыңғай һәм кире яҡтары.
2. Крайҙа социаль һәм милли-колониаль иҙеүҙең көсәйеүе. Батша самодержавиеһы үткәргән административ, идеологик саралар.
3. 1812 йылғы Ватан һуғышы, декабристар восстаниеһы кеүек ваҡиғаларҙың эҙемтәһе буларaҡ Башҡортостанда азатлыҡ хәрәкәтенең, демократик үҙгәртеп ҡороуҙарға ынтылыштарҙың активлашыуы.
4. Мартиниан Ивановтың тормош юлы һәм ижады. Уның “Татарская грамматика” һәм “Татарская хрестоматия” исемле китаптары.
5. Сәлихйән Күкләшевтың тормош юлы һәм ижады. Уның “Диуане хикәйәте татар” һәм “Словарь к татарской хрестоматии” исемле китаптары, уларҙа төрки телдәренә классификация яһалыуы.
6. Мирсалих Биксурин – башҡорт мәғрифәтселегенең күренекле вәкиле. Уның тормошо, педагогик һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Уның “Башланғыс ҡулланма” китабында телдәрҙе сағыштырма планда өйрәнеү кәрәклеге тураһында яҙылыуы.
7. Сәсәнселек сәнғәтенең күренекле вәкилдәре.

Занятие №4 (практическое занятие)

Әбелмәних Ҡарғалы ижады

1. Ә. Ҡарғалының тормош юлы.
2. Ә. Ҡарғалының “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди” (“Сәғит биҫтәһе хажийы Әбелмәних тәржемәләре”) китабының идея-тематик йөкмәткеһе, композицияһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.
3. Ә. Ҡарғалы ижадының жанр тәбиғәте.

Занятие №5 (практическое занятие)

Һибәтулла Салихов ижады

1. Һ. Салиховтың биографияһы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Һ. Салиховтың “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк”) йыйынтығының идея-эстетик йөкмәткеһе, композицияһы, әҫәрҙәренең поэтик үҙенсәлектәре.
3. Һ. Салиховтың “Мәжмәғ әл-әдаб” китабының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.

Занятие №6 (практическое занятие)

Шәмсетдин Зәки ижады

1. Ш. Зәкиҙең биографияһы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Ш. Зәки ижадында фәлсәфәүи лирика.
3. Ш. Зәки ижадында мөхәббәт лирикаһы.
4. Ш. Зәки поэзияһының жанр тәбиғәте.

Занятие №7 (лекция)

XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте.

1. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостандың ижтимағи-сәйәси һәм социаль торошо.

2. Башҡорт мәҙәниәте һәм әҙәбиәте үҫешендә прогрессив рус мәҙәниәтенең роле. Башҡорт-рус, башҡорт-татар әҙәби бәйләнештәре.
3. Башҡорт мәғрифәтселегенең үҫеш этаптары һәм үҙенсәлектәре.

Занятие №8 (лекция)

XIX быуаттың икенсе яртыһында поэзия үҫеше.

1. XIX быуаттың икенсе яртыһы – яңы мәғрифәтселек реализмы тыуған һәм нығынған осор.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһы башҡорт поэзияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. XIX быуаттың икенсе яртыһы поэзияһында жанрҙар системаһы.
4. Хөснияр, Муллағол Диуана, Әбелхәйер һ.б. ижады.

Занятие №9 (лекция)

XIX быуаттың икенсе яртыһында проза үҫеше.

1. XIX быуаттың икенсе яртыһы прозаһында мәғрифәтселек эстетикаһының сағылышы.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһы башҡорт прозаһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. XIX быуаттың икенсе яртыһы прозаһында жанрҙар системаһы.

Занятие №10 (лекция)

XIX быуаттың икенсе яртыһында драматургия үҫеше.

1. Башҡорт яҙма драматургияһының тыуыуында һәм үҫешендә фольклорҙағы драматик жанр формаларының һәм традицияларының роле.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһы драматургияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. XIX быуаттың икенсе яртыһы драматургияһында жанрҙар системаһы.

Занятие №11 (практическое занятие)

Ғәли Соҡорой ижады

1. Ғ. Соҡоройҙың тормош юлы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Ғ. Соҡорой ижадының тематикаһы, әҫәрҙәренең жанрҙар төрлөлөгө.
3. Ғ. Соҡорой ижадында дини тематика.
4. Ғ. Соҡорой ижадында тарихи тема.
5. Ғ. Соҡоройҙың фәлсәфәүи лирикаһы.
6. Ғ. Соҡорой ижадында суфыйсылыҡ идеяларының сағылышы.

Занятие №12 (практическое занятие)

М. Аҡмулла ижады

1. М. Аҡмулланың биографияһы. Тормош юлының автобиографик характерҙағы әҫәрҙәрендә сағылышы.
2. М. Аҡмулла әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, ижадының төп мотивтары.
3. М. Аҡмулла поэзияһында социаль мотивтар. Әҫәрҙәрендә сатирик һәм публицистик пафос.
4. М. Аҡмулланың фәлсәфәүи лирикаһы.
5. М. Аҡмулла ижадының жанр тәбиғәте.
6. М. Аҡмулла ижадының новаторлығы. Ижадының башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан урыны.

Занятие №13 (практическое занятие)

М. Өмөтбаев ижады

1. М. Өмөтбаевтың тормош юлы. Уның ижтимағи эшмәкәрлеге. Уның хаҡында үҙ осоро ваҡытлы матбуғаты.
2. М. Өмөтбаев ижадының энциклопедик характеры. Уның тарихи-этнографик яҙмаларының тематикаһы, ғилми-әҙәби һыҙаттары.
3. М. Өмөтбаев – филолог. Уның әҙәбиәт ғилеме һәм фольклористика өлкәһендәге эшмәкәрлеге.

4. М. Өмөтбаевтың яҙма әҙәби тел төркиҙе демократлаштырыу, башҡорт теленә граждандлыҡ хоҡуғы биреү өсөн көрәше.
5. М. Өмөтбаев – шағир. Уның әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, жанр тәбиғәте.
6. М. Өмөтбаев – публицист. Уның публицистик яҙмаларының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
7. М. Өмөтбаев – тәржемәсе. Уның тәржемә ителгән әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре.
8. М. Өмөтбаев ижадының башҡорт ижтимағи фекере, башҡорт әҙәбиәте һәм мәҙәниәте үҫешендәре тотҡан урыны.

Занятие №14 (практическое занятие)

Р.Фәхретдинов ижады

1. Р. Фәхретдиновтың тормош юлы һәм ижады. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Р. Фәхретдиновтың башланғыс ижады. Әҫәрҙәренең киң йәмғиәтселек иғтибарын йәлеп итеүе.
3. Р. Фәхретдиновтың журналистика өлкәһендәге эшмәкәрлеге. Мәҡәләләрендә мәғрифәтселек идеялары сағылышы, тәнҡит рухы.
4. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабында күтәрелгән проблемалар, хеҙмәтенең ижтимағи әһәмиәте.
5. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабының жанр-стиль үҙенсәлектәре, структураһы.

Занятие №15 (лекция)

XX быуат башында башҡорт поэзияһының үҫеше.

1. XX б. башында Башҡортостанда социаль-иҡтисади, ижтимағи-сәйәси хәл.
2. XX быуат башында башҡорт поэзияһының үҫеше
3. XX быуат башы башҡорт поэзияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
5. XX быуат башы поэзияһында жанрҙар системаһы.

Занятие №16 (лекция)

XX быуат башы башҡорт прозаһы үҫеше.

1. XX быуат башы прозаһының идея-тематик йөкмәткеһе.
2. XX быуат башы прозаһында жанрҙар системаһы.
3. XX быуат башы әҙиптәре.

Занятие №17 (лекция)

XX быуат башы башҡорт драматургияһы үҫеше.

1. XX быуат башы башҡорт драма әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
2. XX быуат башы башҡорт драматургияһында жанрҙар системаһы

Занятие №18 (практическое занятие)

З. Һаҙыйҙың тормош юлы һәм ижады

1. З. Һаҙыйҙың тормош юлы һәм ижады.
2. З. Һаҙый хикәйәләрендә мәғрифәтселек идеяларының, ҡатын-ҡыҙ азатлығы мәсьәләһенең сағылышы (“Бәхетле ҡыҙ”, “Бәхетһеҙ ҡыҙ”).
3. З. Һаҙыйҙың “Официант”, “Мәғсүм” хикәйәләрендә, “Яңы әсхәбе ҡәһәф” повесында уҡыу-уҡытыу һәм тәрбиә проблемалары.
4. З. Һаҙыйҙың «Йыһанша хәҙрәт» повесының идея-тематик йөкмәткеһе.

(3 семестр)

Занятие №1 (практическое занятие)

С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады.

1. С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады. Башланғыс ижадында мәғрифәтселек романтикаһы.
2. С. Яҡшығолов әҫәрҙәренең проблематикаһы.
3. С. Яҡшығолов әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
4. С. Яҡшығолов – тәржемәсе.

Занятие №2 (практическое занятие)

Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады

1. Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады. Башланғыс ижадында мәғрифәтселек идеялары.
2. Ш. Бабич шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше.
3. Ш. Бабич – юморист һәм сатирик.
4. Ш. Бабич әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
5. Ш. Бабичтың "Тулҡын" ойошмаһындағы эшмәкәрлеге.
6. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш. Бабичтың урыны.
7. Ш. Бабичтың "Ғазазил" поэмаһының идея-йөкмәткеһе һәм художество формаһы.
8. Ш. Бабич ижадының башҡорт поэзияһы тарихында уйнаған роле.

Занятие №3 (лекция)

Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.

1. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осоронда Башҡортостанда тарихи, социаль-иҡтисади һәм ижтимағи-сәйәси шарттар. Идеологик көрәштең киҫкенләшеүе.
2. "Тулҡын" ойошмаһының эшмәкәрлеге.
3. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осоронда милли совет матбуғаты.

Занятие №4 (лекция)

1920 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше

1. 1920 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1920 йылдар башҡорт поэзияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1920 йылдар башҡорт поэзияһында лирик герой концепцияһы.

Занятие №5 (лекция)

1920 йылдар башҡорт прозаһы үҫеше

1. 1920 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1920 йылдар башҡорт прозаһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1920 йылдар башҡорт прозаһында герой концепцияһы.

Занятие №6 (лекция)

1920 йылдар башҡорт драматургияһы үҫеше

1. 1920 йылдар башҡорт драма әҫәрҙәренең идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1920 йылдар башҡорт драматургияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.

Занятие №7 (практическое занятие)

М. Ғафури – башҡорт әҙәбиәтенең классигы

1. М. Ғафуриҙың тормош юлы. Башланғыс ижадының идея-тематикаһы.
2. М. Ғафуриҙың Беренсе рус революцияһы осорондағы ижады.
3. М. Ғафуриҙың ҡара реакция йылдарындағы ижады.
4. М. Ғафуриҙың яңы революцион күтәрелеш һәм Империалистик һуғыш осорондағы ижадының идея-проблематикаһы.
5. М. Ғафуриҙың ижадында революцион-демократик мотивтарҙың, социаль көрәш темаһының сағылышы.

Занятие №8 (практическое занятие)

М. Ғафури прозаһы

1. М. Ғафуриҙың тәүге проза әҫәрҙәренең проблематикаһы. Уларҙа мәғрифәтселек идеяларының сағылышы (“Аслыҡ йәки һатлыҡ ҡыҙ”, “Үгәй балалар” һ.б. хикәйәләре).
2. М. Ғафури прозаһында социаль мотивтар. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәкирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын” әҫәрҙәренең идея-проблематикаһы.
3. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында” повестарының идея-тематик йөкмәткеһе.
4. М. Ғафури – публицист.

Занятие №9 (практическое занятие)

Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады

1. Д. Юлтыйҙың тормошо һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематикаһы.
2. Д. Юлтый шиғриәтендә романтизм. Тәбиғәт һәм мөхәббәт лирикаһы үҙенсәлектәре.
3. Д. Юлтыйҙың Империалистик һуғыш осорондағы ижадының идея-проблематикаһы.
4. Шағирҙың Февраль һәм Октябрь революцияһы осоро ижадында дөйөм демократик азатлыҡ мотивтары сағылышы.
5. Д. Юлтыйҙың нәҫерҙәре һәм хикәйәләренең проблематикаһы.
6. “Ҡан” романының художестволы үҙенсәлектәре.
7. Д. Юлтый драматургияһы.

Занятие №10 (лекция)

1930 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше

1. 1930 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1930 йылдар башҡорт поэзияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1930 йылдар башҡорт поэзияһында лирик герой концепцияһы.

Занятие №11 (лекция)

1920 йылдар башҡорт прозаһы үҫеше

1. 1930 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1930 йылдар башҡорт прозаһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1930 йылдар башҡорт прозаһында герой концепцияһы.

Занятие №12 (лекция)

1920 йылдар башҡорт драматургияһы үҫеше

1. 1930 йылдар башҡорт драма әҫәрҙәренең идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1930 йылдар башҡорт драматургияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.

Занятие №13 (практическое занятие)

А. Таһировтың тормош юлы һәм ижады

1. А. Таһировтың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематик йүнәлеше.
2. А. Таһировтың “Һатылған ҡыҙҙар”, “Мазлумалар” әҫәрҙәренең проблематикаһы.
3. А. Таһировтың “Әтрәгәләмдәр” повесының идея-проблематикаһы, конфликт тәбиғәте.
4. А. Таһировтың революцион идеяларҙы сағылдырған әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре (хикәйәләре, повестары).
5. А. Таһировтың драматургия өлкәһендәге айырым тәжрибәләре. «Бисура», «Салбарһыҙҙар» пьесаларының идея-проблематикаһы, жанр үҙенсәлектәре.
6. А. Таһировтың “Һалдаттар” романында автобиографизм һыҙаттары.
7. “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” дилогияһының художестволы үҙенсәлектәре.

Занятие №14 (практическое занятие)

Т. Йәнәбиҙең тормош юлы һәм ижады.

1. Т. Йәнәбиҙең тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
2. Т. Йәнәби поэзияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. Т. Йәнәби прозаһының жанр тәбиғәте.

Занятие №15 (практическое занятие)

И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижады.

1. И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
2. И. Насыриҙың нәҫерҙәре һәм хикәйәләре. “Тереләй ҡәберҙә”, “Гөлдәр”, “Вагонда”, “Һөжүм” повестарында шәреҡ поэтикаһы.
3. И. Насыриҙың “Сибай”, “Еңелгән ятыу” повестарында шәхес проблемаһы.
4. И. Насыриҙың “Күҙәй” романында тарихи ерлек. Романдың композиция һәм сюжет үҙенсәлектәре, һүрәтләү саралары.
5. И. Насыриҙың әҙәби тәнҡит өлкәһендәге эшмәкәрлеге.

Занятие №16 (практическое занятие)

С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады

1. С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.
2. С. Мифтаховтың “Пандар илендә” пьесаһының һәм “Зимагорҙар” драмаһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” дилогияһында, "Ялан ҡыҙы" драмаһында конфликт тәбиғәте.
4. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Аҡбуҙат” операларының либреттолары.

Занятие №17 (практическое занятие)

Шәхес культы осоронда милли интеллигенцияһы яҙмышы.

1. Шәхес культы осоронда милли интеллигенцияһы яҙмышы.
2. “Беренсе республика” фильмы.
3. Сәйәси золом ҡорбандары көнө.

Занятие №18 (практическое занятие)

Үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

1. XX быуат башы (1910-1917 йылдар) һәм 1920-1930 йылдар башҡорт поэзияһы үҙенсәлектәре.
2. XX быуат башы (1910-1917 йылдар) һәм 1920-1930 йылдар башҡорт прозаһы үҙенсәлектәре.
3. XX быуат башы (1910-1917 йылдар) һәм 1920-1930 йылдар башҡорт драматургияһы үҙенсәлектәре.

(4 семестр)

Занятие №1 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт поэзияһы үҫеше.

1. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә оператив-публицистик жанрҙарҙың активлашыуы. Әҙәбиәттә халыҡ ижады традицияларының яңырыуы.
2. Өндәү-саҡырыуға ҡоролған публицистик шиғырҙар (Р.Ниғмәти, Б.Бикбай, Ғ.Ғүмәр, Х.Кәрим, М.Кәрим).
3. Һуғыш осоро поэзияһының жанр формалары (хат, шиғри наказ, баллада, элегия, сатира һ.б.).
4. Фронт матбуғатында башҡорт яугирҙары тураһында урыҫ һәм башҡорт яҙыусылары.
5. Фронтта һәләк булған яугир әҙиптәр ижады.

Занятие №2 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы үҫеше.

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында прозаның бәләкәй жанрҙары йәнләнеүе. (Очерк, хикәйә һ.б.). Әҫәрҙәрҙә документаллек һыҙаттары.
2. С.Ҡудаш, С.Агиш, Х.Кәрим, К.Мәргән һ.б. һуғыш фольклоры һәм очерктары йыйынтыҡтары.
3. Тыл ҡаһарманлығын данлаған проза (С.Агиш, Ғ.Ғүмәр, Х.Кәрим, З.Биишева, Ә.Бикчәнтәев, Ә.Вәли, И.Абдуллин, К.Мәргән, Б.Дим, Ә.Чаныш, Ә.Харисов һ.б.). Фронт һәм тыл берҙәмлеге сағылышы.

Занятие №3 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһында хикәйә жанры.

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында прозаның бәләкәй жанрҙары йәнләнеүе.
2. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында яҙылған хикәйәләрҙең идея-тематик йөкмәткеһе.
3. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында яҙылған хикәйәләрҙең образдар системаһы.

Занятие №4 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһында очерк жанры.

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында прозаның бәләкәй жанрҙары йәнләнеүе.
2. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында яҙылған очерктарҙың идея-тематик йөкмәткеһе.
3. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында яҙылған очерктарҙың образдар системаһы.

Занятие №5 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт драматургияһы үҫеше.

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында драматургияла бәләкәй күләмле пьесаларҙың активлашыуы.
2. Һуғыш йылдарында яҙылған сәхнә әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре (К.Мәргән, Б.Бикбаи, Н.Ҡәрип, С.Агиш).
3. Беренсе башҡорт опера драматургияһы өлгөләре. Башҡорт академия драма театрында ҡуйылған тәржемә әҫәрҙәр.

Занятие №6 (практическое занятие)

М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.

1. М. Буранғоловтың тормош юлы, башланғыс ижады. М. Буранғоловтың нахаҡҡа “буржуаз милләтселектә” ғәйепләнеүе.
2. М. Буранғолов – фольклорсы. Уның башҡорт халҡының мәшһүр эпосы – “Урал батыр”ҙы яҙып алыуы тарихы.
3. М. Буранғолов – сәсән. Уға “Башҡортостан халыҡ сәсәне” исеме бирелеүе тураһында.
4. М. Буранғоловтың халыҡ йырҙары тарихына нигеҙләнеп яҙылған драма әҫәрҙәренең хуожестволы эшләнеше (“Ашҡаҙар”, “Шәүрәкәй”, “Ялан Йәркәй”, “Таштуғай” һ.б.).
5. М. Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһының художестволы үҙенсәлектәре. Әҫәрҙең Партия етәкселеге тарафынан “тарихи дөрөҫлөктө боҙоп күрһәтеүҙә” нахаҡҡа ғәйепләнеүе.
6. М. Буранғоловтың исемен мәңгеләштереү буйынса башҡарылған эштәр.

Занятие №7 (практическое занятие)

Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.

1. Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы, башланғыс ижады.
2. Р. Ниғмәтиҙең 1930 йылдарҙағы шиғриәтенең үҙенсәлеге. Башҡорт шиғриәтенә индергән яңылыҡтары. Һуғышҡа тиклемге поэмаларының («Баҫыу хөкөмө», «Дауылдар тыуҙырған ғүмер») тематик даирәһе, жанр тәбиғәте.

3. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышы йылдарындағы ижады. «Үлтер, улым, фашисты!»,. «Башҡортостан һүҙе»,. «Герой тураһында поэма» әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре. Башҡорт шиғриәтендә эпистоляр жанр формаһын башлап ебәреүе («Һинең кәләшеңдең хаттары», «Егеттең яуаптары»).
4. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы ижадында Тыуған ил, Башҡортостан образдары. "Большевик", "Осҡондан ялҡын", "Һаҡмар ҡыҙы" поэмалары, уларҙа жанр яңылыҡтары.
5. Р. Ниғмәтиҙең драма әҫәрҙәре.

Занятие №8 (практическое занятие)

Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады. Поэзияһы һәм прозаһы.

1. Б. Бикбайҙың тормош юлы. Бөйөк Ватан һуғышына тиклемге ижадының тематик диапазоны. Поэмаларында ауылдың социаль йөҙөнә ҡылыҡһырлама.
2. Б. Бикбайҙың Бөйөк Ватан һуғышы осоро шиғриәте.
3. Б. Бикбайҙың прозаһы. Бөйөк Ватан һуғышы осоро очерктары (“Самолет алған Хәбирйән”).
4. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы повестарында (“Аҡсәскә”, “Тере шишмәләр”) шәхес һәм йәмғиәт проблемаһы.
5. Әҙиптең “Аҡселән ташҡанда” романының художестволы үҙенсәлектәре.

Занятие №9 (практическое занятие)

Б. Бикбайҙың драматургияһы.

1. Б. Бикбай – драматург. “Ҡарлуғас”, “Салауат”, “Ҡаһым түрә” драмаларында тарихи ерлек.
2. Б. Бикбайҙың “Ҡаһым түрә”, М.Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” драмаларының партия ҡарарҙарында тәнҡиткә дусар булыуы.
3. Б. Бикбайҙың “Ҡоҙаса” музыкаль комедияһы, уның жанр яңылыҡтары.
4. Б. Бикбайҙың һуғыштан һуңғы йылдарҙа ижад ителгән опера либреттолары.

Занятие №10 (практическое занятие)

С. Ҡудаштың тормош юлы һәм ижады.

1. С. Ҡудаштың тормош юлы, башланғыс ижады.
2. С. Ҡудаштың 1920 йылдарҙағы поэзияһы. “Һабан йырҙары” китабында халыҡ йыры стихияһы. “Утауҙа”, “Көрәш батыры”, “Яҙ көткәндә” йыйынтыҡтары.
3. Осорҙоң социаль-сәйәси үҙенсәлектәрен сағылдырыуҙа "Хат" һәм "Ҡушҡайын" әҫәрҙәре.
4. "Йәшлек эҙҙәре буйлап", «Яҙҙы ҡаршылағанда» "Хәтерҙә ҡалған минуттар" китаптарының мемуар жанрын башлап ебәреүҙә әһәмиәте.
5. С. Ҡудаштың Бөйөк Ватан һуғышы һәм унан һуңғы осорҙарҙағы ижады.

Занятие №11 (лекция)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте.

1. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа илдәге социаль-көнкүреш, иҡтисади ауырлыҡтар, уларҙың һүҙ сәнғәтендә объектив сағылыш таба алмауы.
2. Ваҡытлы матбуғат һәм нәшриәт эштәренең әкренләп аяҡҡа баҫыуы. Әҙәби бәйләнештәр һәм тәржемә эштәре йәнләнеүе.
3. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш тенденциялары һәм жанр формалары.

Занятие №12 (лекция)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт шиғриәте.

1. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа башҡорт шиғриәтенең йүнәлештәре (М.Кәрим,

Б.Бикбаи, Х.Кәрим, Р.Ниғмәти, Х.Ғиләжев, Ғ.Рамазанов, С.Ҡудаш, Н.Нәжми).
2. Йөкмәтке һәм форма мәсьәләләре, жанр төрлөлөгө. Жанр формаһы булараҡ шиғри циклдар. ("Европа-Азия" һ.б.).
3. 1950 йылдар поэмаларының художество үҙенсәлектәре. (Ә.Вәли, Т.Арслан, Х.Кәрим, М.Сөндөклө).

Занятие №13 (лекция)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһы.

1. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа башҡорт шиғриәтенең йүнәлештәре (М.Кәрим, Б.Бикбаи, Х.Кәрим, Р.Ниғмәти, Х.Ғиләжев, Ғ.Рамазанов, С.Ҡудаш, Н.Нәжми).
2. Йөкмәтке һәм форма мәсьәләләре, жанр төрлөлөгө. Жанр формаһы булараҡ шиғри циклдар. ("Европа-Азия" һ.б.).
3. 1950 йылдар поэмаларының художество үҙенсәлектәре. (Ә.Вәли, Т.Арслан, Х.Кәрим, М.Сөндөклө).

Занятие №14 (практическое занятие)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында хикәйә һәм очерк жанры.

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре. Әҫәрҙәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында хикәйә жанрының үҫеш үҙенсәлектәре. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа С.Агиш, Ғ.Ғүмәр, Ә.Бикчәнтәев, Ғ.Әмири, Ф.Иҫәнғолов, К.Мәргән хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында очерк жанрының үҫеш үҙенсәлектәре. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа Ғ.Әмири, Х.Кәрим, З.Биишева, И.Абдуллин, Ә.Вәли, Ә.Байрамов, Ә.Бикчәнтәев, Ғ.Ибраһимов очерктарының идея-тематик йөкмәткеһе.

Занятие №15 (практическое занятие)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть һәм роман жанры.

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре. Әҫәрҙәрҙең жанр, стиль үҙенсәлектәре.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть жанрының үҫеш үҙенсәлектәре. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа Ғ.Ғүмәр, З.Биишева, Ф.Лоҡманов повестарының жанр-стиль төрлөлөгө. Д.Исламов, Ф.Иҫәнғолов, З.Биишева повестарында хеҙмәт кешеһе образы.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында роман жанрының үҫеш үҙенсәлектәре. 1950 йылдар башында башҡорт әҙәбиәтендә көн темаһына арналған роман жанры тыуыуы (Ә.Вәлиҙең «Май ямғыры», «Гөлйемеш сәскәһе», Д.Исламовтың «Йомарт ер», С.Агиштың «Нигеҙ» романдары).
4. Республикала нефть сәнәғәте үҫеше менән бәйле ауыл һәм ер кешеһе яҙмышы мәсьәләләре (Ә. Бикчәнтәевтың «Ҡарасәй юлы», К. Мәргәндең «Нарыш-тау итәгендә» романдары).
5. Романдарҙа тематик даирәнең киңәйеүе. Тарихи теманың артабан үҫтерелеше. (Ғ.Ибраһимов - "Бер полк кешеләре", Һ.Дәүләтшина - "Ырғыҙ" Һ.б.).
6. Прозала вульгар социологизм һәм конфликтһыҙлыҡ теорияһының яңынан теремекләнеүе.

Занятие №16 (лекция)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһы.

1. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһында жанр формалары: драма, водевиль, сатирик һәм юмористик комедиялар.
2. 1950 йылдарҙа комедия жанры. Ә.Бикчәнтәев, Р.Хәйруллин, И.Абдуллин, Н.Нәжми, Ғ.Әхмәтшин, Ҡ.Даян һ.б. комедияһы.
3. М.Кәримдең "Ҡыҙ урлау" әҫәре

Занятие №17 (практическое занятие)
С. Агиштың тормош юлы һәм ижады.

1. С. Агиштың тормош юлы һәм башланғыс ижады.
2. Бәләкәй проза өлкәһендәге ҡаҙаныштары: сатирик хикәйәләре, новеллалары.
3. С. Агиштың повесть жанрында эшләүе. Яңы герой концепцияһы («Мәхмүтов», «Шартына килһен», «Егеттәр», «Мәзин йортонда» әҫәрҙәре).
4. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында С. Агиштың очерк һәм хикәйә жанры өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
5. С. Агиштың "Нигеҙ" романында яңы ҡоролоштоң нигеҙе проблемаһы, ер кешеһе һәм милли интеллигенция мәсьәләһе.

Занятие №18 (практическое занятие)
С. Агиш – сатира һәм юмор оҫтаһы.

1. С. Агиштың сатирик хикәйәләре. Хикәйә-памфлеттары.
2. С. Агиштың новеллаларында көтөлмәгәнлек эффекты.
3. С. Агиштың повестарында сатира һәм юмор башланғыстары.

Занятие №19 (практическое занятие)
Ғ. Ғүмәрҙең тормош юлы һәм ижады.

1. Ғ. Ғүмәрҙең тормош юлы һәм башланғыс ижады.
2. Ғ. Ғүмәр шиғырҙарының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. Ғ. Ғүмәрҙең проза әҫәрҙәренең проблематикаһы.
4. Ғ. Ғүмәр – балалар яҙыусыһы.

Занятие №20 (практическое занятие)
Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.

1. Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы. Тәүге хикәйәләрендә һәм повестарында («Башаҡтар тулҡыны», «Һылыуҡай пионерка», «Айбикә») яңы тип ҡатын-ҡыҙ яҙмышы.
2. Шәхес культы осоронда яҙыусының фажиғәле яҙмышы.
3. Һ. Дәүләтшина тураһындағы фильмға анализ.

Занятие №21 (практическое занятие)
Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы.

1. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романының яҙылыу шарттары.
2. Әҫәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе, образдар системаһы.
3. Әҫәрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре, халыҡ ижады мотивтары.
4. Һ.Дәүләтшинаның ҙур эпик полотно тыуҙырыуҙа композиция яңылыҡтары.

Занятие №22 (практическое занятие)
Д. Исламовтың тормош юлы һәм ижады.

1. Д. Исламовтың тормош юлы. Башланғыс ижады.
2. Д. Исламов хикәйәләренең идея-тематик йүнәлеше.
3. Д. Исламов повестарының идея-тематик яңылығы.
4. Д. Исламовтың “Йомарт ер” романының художестволы үҙенсәлектәре.
5. Д. Исламовтың “Мәскәү юлы”, “Көньяҡ ҡояшы” роман-дилогияһы.

Занятие №23 (практическое занятие)
Бөйөк Ватан һуғышы һәм унан һуңғы ун йылда башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре.

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында поэзияның үҫеш үҙенсәлектәре.
2. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында прозаның үҫеш үҙенсәлектәре.
3. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында драматургияның үҫеш үҙенсәлектәре.

4. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа поэзияның үҫеш үҙенсәлектәре.
5. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа прозаның үҫеш үҙенсәлектәре.
6. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа драматургияның үҫеш үҙенсәлектәре.

На практических занятиях студенты отвечают по заранее подготовленным записям на вопросы по теме практического занятия. При подготовке к практическим занятиям используются различные источники. После каждого выступления аудитория задает вопросы, выступающий задает вопросы аудитории, обсуждаются некоторые моменты выступления, рассматриваются различные точки зрения по тому или иному вопросу. При оценке устных ответов студентов учитываются следующие критерии:

1. Знание основных процессов изучаемой предметной области, глубина и полнота раскрытия вопроса.
2. Владение терминологическим аппаратом и использование его при ответе.
3. Умение объяснить сущность явлений, событий, процессов, делать выводы и обобщения, давать аргументированные ответы.
4. Владение монологической речью, логичность и последовательность ответа, умение отвечать на поставленные вопросы, выражать свое мнение по обсуждаемой проблеме.

Критерии оценки ответов на вопросы для студентов очной формы обучения (в баллах):

Критерии оценивания ответа на контрольный вопрос	Количество баллов
Дан полный, развернутый, обоснованный ответ	2
Дан в целом верный ответ, однако один из элементов в структуре ответа отсутствует, неверен или противоречит верному ответу	1
Дан в целом неверный ответ	0

Темы лекций и практических занятий (заочная форма обучения)
(1 семестр)

Занятие №1 (лекция)

Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.

6. “Әҙәбиәт тарихы” траһында дөйөм төшөнсә. Уның маҡсаты һәм бурыстары. Әҙәбиәт тарихын өйрәнеүҙең методологик нигеҙҙәре һәм ижтимағи-эстетик әһәмиәте.
7. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.
8. Рун яҙыуындағы эпитафик ҡомартҡылар. Орхон-Йәнәсәй яҙмаларының табылыу һәм өйрәнелеү тарихы.
9. Күлтәгин, Тонйуҡуғ, Билге ҡағандар иҫтәлегенә ҡуйылған эпитафик ҡомартҡыларҙың ғилми-тарихи һәм әҙәбиә әһәмиәте.
10. Йософ Баласағунлының “Ҡотаҙғу белек” поэмаһы – боронғо төрки әҙәбиәтенең яңы үҫеш осорона аяҡ баҫыуын күрһәтеүсе әҫәр. Уның авторына, яҙылыу тарихына бәйле мәғлүмәттәр.
11. Поэманың композицияһы, сюжеты, образдар системаһы. Төп образдарҙың символик идея-эстетик асылы.
12. Поэманың художестволы үҙенсәлектәре, традициялары, боронғо төрки классик поэзияһы барлыҡҡа килеүендә уйнаған роле.
13. Мәхмүт Ҡашғариҙың “Диуани лөғәт әт-төрк” хеҙмәтенең энциклопедик тәбиғәте. Хеҙмәттең төрки халыҡтарының ғилми-әҙәби традициялары формалашыуына яһаған йоғонтоһо.

Занятие №2 (лекция)
Болғар осоронда культура һәм әҙәбиәт (XI-XIII бб.).
Ҡол Ғәлиҙең “Киссаи Йософ” дастаны.

5. Волга буйы Болғар дәүләтенең барлыҡҡа килеү тарихы. Башҡорт этносында болғар компоненты. Башҡорттарҙың болғарҙар менән сәйәси, иҡтисади, мәҙәни бәйләнештәре.
6. Болғарҙа яҙма культураның торошо. Болғарҙа ижад иткән әҙиптәр һәм ғалимдар. Болғар осоро әҙәбиәте арҙаҡлы вәкиле Ҡол Ғәли тураһындағы мәғлүмәттәр.
7. Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастанының яҙылыу ваҡыты һәм шарттары. “Ҡиссаи Йософ” дастанының Урал-Волга буйҙарында таралған күсермәләре һәм баҫмалары, сюжет сығанаҡтары.
8. “Ҡиссаи Йософ” дастанының идея-тематик йөкмәткеһе,жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).
9. “Ҡиссаи Йософ” дастанының новаторлығы һәм традициялары (гуманистик асылы, оптимистик рухы, халыҡсан-демократик һыҙаттары).
10. Дастандың башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан роле.

Занятие №3 (практическое занятие)
Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.).
Йырауҙар ижады.

6. XIII быуаттың икенсе сирегендә татар-монгол яулап алыуҙары. Алтын Урҙа дәүләтенең төҙөлөүе. Унда мәҙәниәт һәм әҙәбиәт торошо.
7. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтендә һүҙ сәнғәтенең ике формала ижад ителеүе. Ауыҙ-тел ижадының һәм яҙма әҙәбиәттең үҙ-ара бәйләнеше.
8. Йырауҙар – Нуғай дәүере эпик традицияны нығытыусы һәм үҫтереүсе һүҙ оҫталары. “Йырау” атамаһының мәғәнәһе, башҡа төрки халыҡтарныда осрауы тураһындағы мәғлүмәттәр.
9. Һабыра йырау. Йырауҙың йәшәгән ваҡыты. Уны билдәләүсе сығанаҡтар. Төрки донъяһында исеменең таралышы, варианттары.
10. Асан-Ҡайғы йырау. Уның тормошо һәм ижады тураһындағы мәғлүмәттәр. Асан Ҡайғы йырауҙың башҡорт ерлегендә таралған әҫәрҙәре. Йырауҙың дидактик йөкмәткеле импровизациялары.
11. Ҡаҙтуған йырау. Уның тормошо һәм ижады тураһындағы мәғлүмәттәр. Уның исеменә бәйле импровизацияларҙың үҙенсәлектәре.
12. Шалғыйыҙ йырау. Йәшәгән йылдары, сығышы, тормош юлы. Әҙәби мираҫының һаҡланыу кимәле, жанр-тематик йәһәттән төркөмдәргә бүленеше. Йырауҙың дала лирикаһы. Шалғыйыҙ әҫәрҙәренең Башҡортостан ерендә таралышы.

Занятие №4 (практическое занятие)
Яҙма мәҙәниәт һәм дастансылыҡ. Ҡотб. “Хөсрәү вә Ширин”.
Харәзми. “Мөхәббәтнамә”

6. Урта быуаттарҙа ауыҙ-тел әҙәбиәте менән яҙма культураның йәнәш йәшәү формалары. Яҙма әҙәбиәткә хас идея-эстетик сифаттар.
7. Яҙма әҙәбиәттә донъяуи тенденцияларҙың сағылышы.
8. Ҡотбтың “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
9. “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһының поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
10. “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).
11. Харәзмиҙең “Мөхәббәтнамә” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
12. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.

13. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №5 (практическое занятие)
Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”.
Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”, “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.

4. Кәтибтең “Жөмжөмә солтан” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
5. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
6. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).
7. Сәйф Сараиҙың “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмалары. Уларҙың авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
8. Поэмаларҙың идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет сығанаҡтары.
9. “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмаларының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

(2 семестр)
Занятие №1 (лекция)
Россия осоро әҙәбиәте. С. Юлаев. Тормошо һәм ижады.

9. Башҡорттарҙың үҙ иректәре менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы. Был тарихи ваҡиғаның прогрессив әһәмиәте, кире яҡтары.
10. Башҡорттарҙың үҙ иректәре менән Рус дәүләтенә ҡушылыуының фольклорҙа һәм яҙма әҙәбиәттә сағылышы.
11. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII быуат аҙағына тиклемге әҙәбиәт.
12. С. Юлаевтың биографияһы. Тормошо һәм ижадының өйрәнелеү тарихы һәм кимәле.
13. С. Юлаев әҫәрҙәренең ижад ителеү һәм йәшәү формалары.
14. С. Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе. Уларҙа ауыҙ-тел һәм яҙма әҙәбиәт традицияларының синтезлашыуы.
15. С. Юлаевтың яҙма поэзия традицияларына яҡын торған әҫәрҙәре. Уларҙың жанр тәбиғәте, идея-тематикаһы.
16. С. Юлаевтың публицистик характерҙағы яҙмаларының идея-тематик йөкмәткеһе.
17. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә С. Юлаев образы.

Занятие №2 (лекция)
XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте.

8. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда феодаль тәртиптәрҙең тарҡала һәм капиталистик мөнәсәбәттәрҙең үҫә барыуы: процестың ыңғай һәм кире яҡтары.
9. Крайҙа социаль һәм милли-колониаль иҙеүҙең көсәйеүе. Батша самодержавиеһы үткәргән административ, идеологик саралар.
10. 1812 йылғы Ватан һуғышы, декабристар восстаниеһы кеүек ваҡиғаларҙың эҙемтәһе булараҡ Башҡортостанда азатлыҡ хәрәкәтенең, демократик үҙгәртеп ҡороуҙарға ынтылыштарҙың активлашыуы.
11. Мартиниан Ивановтың тормош юлы һәм ижады. Уның “Татарская грамматика” һәм “Татарская хрестоматия” исемле китаптары.
12. Сәлихйән Күкләшевтың тормош юлы һәм ижады. Уның “Диуане хикәйәте татар” һәм “Словарь к татарской хрестоматии” исемле китаптары, уларҙа төрки телдәренә классификация яһалыуы.
13. Мирсалих Биксурин – башҡорт мәғрифәтселегенең күренекле вәкиле. Уның тормошо, педагогик һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Уның “Башланғыс ҡулланма” китабында телдәрҙе сағыштырма планда өйрәнеү кәрәклеге тураһында яҙылыуы.
14. Сәсәнселек сәнғәтенең күренекле вәкилдәре.

Занятие №3 (практическое занятие)

Әбелмәних Ҡарғалы, Һибәтулла Салихов, Шәмсетдин Зәки ижады

4. Ә. Ҡарғалының тормош юлы. Ә. Ҡарғалының “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди” (“Сәғит биҫтәһе хажийы Әбелмәних тәржемәләре”) китабының идея-тематик йөкмәткеһе, композицияһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.
5. Һ. Салиховтың биографияһы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
6. Һ. Салиховтың “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк”) йыйынтығының идея-эстетик йөкмәткеһе, композицияһы, әҫәрҙәренең поэтик үҙенсәлектәре. Һ. Салиховтың “Мәжмәғ әл-әдаб” китабының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
7. Ш. Зәкиҙең биографияһы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
8. Ш. Зәки ижадында фәлсәфәүи һәм мөхәббәт лирикаһы.
9. Ш. Зәки поэзияһының жанр тәбиғәте.

Занятие №4 (практическое занятие)

XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте. Мәғрифәтселек йүнәлеше.

1. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостандың ижтимағи-сәйәси һәм социаль торошо.
2. Башҡорт мәҙәниәте һәм әҙәбиәте үҫешендә прогрессив рус мәҙәниәтенең роле. Башҡорт-рус, башҡорт-татар әҙәби бәйләнештәре.
3. Башҡорт мәғрифәтселегенең үҫеш этаптары һәм үҙенсәлектәре.

Занятие №5 (практическое занятие)

М. Аҡмулла, М. Өмөтбаев, Р.Фәхретдинов ижады

1. М. Аҡмулланың биографияһы. Тормош юлының автобиографик характерҙағы әҫәрҙәрендә сағылышы.
2. М. Аҡмулла әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, ижадының төп мотивтары.
3. М. Аҡмулла ижадының жанр тәбиғәте. М. Аҡмулла ижадының новаторлығы. Ижадының башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан урыны.
4. М. Өмөтбаевтың тормош юлы. Уның ижтимағи эшмәкәрлеге. Уның хаҡында үҙ осоро ваҡытлы матбуғаты.
5. М. Өмөтбаев ижадының энциклопедик характеры.
6. М. Өмөтбаев ижадының башҡорт ижтимағи фекере, башҡорт әҙәбиәте һәм мәҙәниәте үҫешендәре тотҡан урыны.
7. Р. Фәхретдиновтың тормош юлы һәм ижады. Р. Фәхретдиновтың башланғыс ижады. Әҫәрҙәренең киң йәмғиәтселек иғтибарын йәлеп итеүе.
8. Р. Фәхретдиновтың журналистика өлкәһендәге эшмәкәрлеге. Мәҡәләләрендә мәғрифәтселек идеялары сағылышы, тәнҡит рухы.
9. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабында күтәрелгән проблемалар, хеҙмәтенең ижтимағи әһәмиәте. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабының жанр-стиль үҙенсәлектәре, структураһы.

(3 семестр)

Занятие №1 (лекция)

XX быуат башы башҡорт әҙәбиәте.

1. XX быуат башында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси һәм социаль тарихи шарттар.
2. XX быуат башы башҡорт әҙәбитендә мәғрифтселек йүнәлешенең һаҡланыуы.
3. XX быуат башында Башҡортостанда социаль шарттарҙың киҫкенләшеүе.

Занятие №2 (лекция)

Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.

Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады

1. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осоронда Башҡортостанда тарихи, социаль-иҡтисади һәм ижтимағи-сәйәси шарттар. Идеологик көрәштең киҫкенләшеүе.
2. “Тулҡын” ойошмаһының эшмәкәрлеге.
3. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осоронда милли совет матбуғаты.
4. Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады. Башланғыс ижадында мәғрифәтселек идеялары.
5. Ш. Бабич шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше.
6. Ш. Бабич – юморист һәм сатирик.
7. Ш. Бабич әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
8. Ш. Бабичтың “Тулҡын” ойошмаһындағы эшмәкәрлеге.
9. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш. Бабичтың урыны.
10. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһының идея-йөкмәткеһе һәм художество формаһы.
11. Ш. Бабич ижадының башҡорт поэзияһы тарихында уйнаған роле.

Занятие №3 (практическое занятие)

1920 дар башҡорт әҙәбиәте үҫеше

1. 1920 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре, жанр һәм форма төрлөлөгө.
2. 1920 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлештәре, жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1920 йылдар башҡорт прозаһында герой концепцияһы.
4. 1920 йылдар башҡорт драма әҫәрҙәренең идея-тематик йүнәлештәре.
5. 1920 йылдар башҡорт драматургияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.

Занятие №4 (практическое занятие)

М. Ғафуриҙың, Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады.

1. М. Ғафуриҙың тормош юлы һәм ижады. Шиғриәтенең идея-тематикаһы.
2. М. Ғафуриҙың тәүге проза әҫәрҙәренең проблематикаһы. Уларҙа мәғрифәтселек идеяларының сағылышы (“Аслыҡ йәки һатлыҡ ҡыҙ”, “Үгәй балалар” һ.б. хикәйәләре).
3. М. Ғафури прозаһында социаль мотивтар. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәкирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын” әҫәрҙәренең идея-проблематикаһы.
4. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында” повестарының идея-тематик йөкмәткеһе.
5. Д. Юлтыйҙың тормошо һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематикаһы.
6. Д. Юлтый шиғриәтендә романтизм. Тәбиғәт һәм мөхәббәт лирикаһы үҙенсәлектәре. Д. Юлтыйҙың Империалистик һуғыш осорондағы ижадының идея-проблематикаһы.
7. Шағирҙың Февраль һәм Октябрь революцияһы осоро ижадында дөйөм демократик азатлыҡ мотивтары сағылышы.
8. Д. Юлтыйҙың “Ҡан” романының художестволы үҙенсәлектәре.
9. Д. Юлтый драматургияһы.

Занятие №5 (практическое занятие)

1930 дар башҡорт әҙәбиәте үҫеше

1. 1930 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре, жанр һәм форма төрлөлөгө.
2. 1930 йылдар башҡорт поэзияһында лирик герой концепцияһы.
3. 1930 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлештәре, жанр һәм форма төрлөлөгө.
4. 1930 йылдар башҡорт драма әҫәрҙәренең идея-тематик йүнәлештәре.

Занятие №13 (практическое занятие)

А. Таһировтың, Т. Йәнәбиҙең, И. Насыриҙың, С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.

1. А. Таһировтың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематик йүнәлеше.
2. А. Таһировтың әҫәрҙәренең проблематикаһы (“Һатылған ҡыҙҙар”, “Мазлумалар”, “Әтрәгәләмдәр”, “Һалдаттар”, “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” дилогияһы).
3. А. Таһировтың драматургия өлкәһендәге айырым тәжрибәләре. «Бисура», «Салбарһыҙҙар» пьесаларының идея-проблематикаһы, жанр үҙенсәлектәре.
4. Т. Йәнәбиҙең тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
5. И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
6. И. Насыриҙың нәҫерҙәре һәм хикәйәләре. “Тереләй ҡәберҙә”, “Гөлдәр”, “Вагонда”, “Һөжүм” повестарында шәреҡ поэтикаһы.
7. И. Насыриҙың “Сибай”, “Еңелгән ятыу” повестарында шәхес проблемаһы.
8. С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.
9. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” дилогияһында, "Ялан ҡыҙы" драмаһында конфликт тәбиғәте.

(4 семестр)

Занятие №1 (лекция)

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте үҫеше.

1. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт әҙәбиәтендә оператив-публицистик жанрҙарҙың активлашыуы. Әҙәбиәттә халыҡ ижады традицияларының яңырыуы.
2. Өндәү-саҡырыуға ҡоролған публицистик шиғырҙар (Р.Ниғмәти, Б.Бикбай, Ғ.Ғүмәр, Х.Кәрим, М.Кәрим).
3. Һуғыш осоро поэзияһының жанр формалары (хат, шиғри наказ, баллада, элегия, сатира һ.б.).
4. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында прозаның бәләкәй жанрҙары йәнләнеүе. (Очерк, хикәйә һ.б.). Әҫәрҙәрҙә документаллек һыҙаттары.
5. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында драматургияла бәләкәй күләмле пьесаларҙың активлашыуы.

Занятие №2 (практическое занятие)

М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.

1. М. Буранғоловтың тормош юлы, башланғыс ижады. М. Буранғоловтың нахаҡҡа “буржуаз милләтселектә” ғәйепләнеүе.
2. М. Буранғолов – фольклорсы. Унық башҡорт халҡының мәшһүр эпосы – “Урал батыр”ҙы яҙып алыуы тарихы.
3. М. Буранғолов – сәсән. Уға “Башҡортостан халыҡ сәсәне” исеме бирелеүе тураһында.
4. М. Буранғоловтың халыҡ йырҙары тарихына нигеҙләнеп яҙылған драма әҫәрҙәренең хуожестволы эшләнеше (“Ашҡаҙар”, “Шәүрәкәй”, “Ялан Йәркәй”, “Таштуғай” һ.б.).
5. М. Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһының художестволы үҙенсәлектәре. Әҫәрҙең Партия етәкселеге тарафынан “тарихи дөрөҫлөктө боҙоп күрһәтеүҙә” нахаҡҡа ғәйепләнеүе.
6. М. Буранғоловтың исемен мәңгеләштереү буйынса башҡарылған эштәр.

Занятие №3 (практическое занятие)

Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.

1. Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы, башланғыс ижады.
2. Р. Ниғмәтиҙең 1930 йылдарҙағы шиғриәтенең үҙенсәлеге. Башҡорт шиғриәтенә индергән яңылыҡтары. Һуғышҡа тиклемге поэмаларының («Баҫыу хөкөмө», «Дауылдар тыуҙырған ғүмер») тематик даирәһе, жанр тәбиғәте.
3. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышы йылдарындағы ижады. «Үлтер, улым, фашисты!»,. «Башҡортостан һүҙе»,. «Герой тураһында поэма» әҫәрҙәренең художестволы

үҙенсәлектәре. Башҡорт шиғриәтендә эпистоляр жанр формаһын башлап ебәреүе («Һинең кәләшеңдең хаттары», «Егеттең яуаптары»).

4. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы ижадында Тыуған ил, Башҡортостан образдары. "Большевик", "Осҡондан ялҡын", "Һаҡмар ҡыҙы" поэмалары, уларҙа жанр яңылыҡтары.
5. Р. Ниғмәтиҙең драма әҫәрҙәре.

Занятие №4 (практическое занятие)

Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады.

1. Б. Бикбайҙың тормош юлы. Бөйөк Ватан һуғышына тиклемге ижадының тематик диапазоны. Поэмаларында ауылдың социаль йөҙөнә ҡылыҡһырлама.
2. Б. Бикбайҙың Бөйөк Ватан һуғышы осоро шиғриәте.
3. Б. Бикбайҙың прозаһы. Бөйөк Ватан һуғышы осоро очерктары (“Самолет алған Хәбирйән”).
4. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы повестарында (“Аҡсәскә”, “Тере шишмәләр”) шәхес һәм йәмғиәт проблемаһы.
5. Әҙиптең “Аҡселән ташҡанда” романының художестволы үҙенсәлектәре.
6. Б. Бикбай – драматург. “Ҡарлуғас”, “Салауат”, “Ҡаһым түрә” драмаларында тарихи ерлек. Б. Бикбайҙың “Ҡоҙаса” музыкаль комедияһы, уның жанр яңылыҡтары.

Занятие №5 (лекция)

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте.

1. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа илдәге социаль-көнкүреш, иҡтисади ауырлыҡтар, уларҙың һүҙ сәнғәтендә объектив сағылыш таба алмауы.
2. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдарҙа башҡорт шиғриәтенең йүнәлештәре (М.Кәрим, Б.Бикбаи, Х.Кәрим, Р.Ниғмәти, Х.Ғиләжев, Ғ.Рамазанов, С.Ҡудаш, Н.Нәжми).
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре. Әҫәрҙәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһында жанр формалары: драма, водевиль, сатирик һәм юмористик комедиялар.

Занятие №6 (практическое занятие)

Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.

1. Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы. Тәүге хикәйәләрендә һәм повестарында («Башаҡтар тулҡыны», «Һылыуҡай пионерка», «Айбикә») яңы тип ҡатын-ҡыҙ яҙмышы.
2. Шәхес культы осоронда яҙыусының фажиғәле яҙмышы.
3. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романының яҙылыу шарттары.
4. Әҫәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе, образдар системаһы.
5. Әҫәрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре, халыҡ ижады мотивтары.
6. Һ.Дәүләтшинаның ҙур эпик полотно тыуҙырыуҙа композиция яңылыҡтары.

Темы письменных работ (темы для самостоятельного изучения)

3 семестр

1. Ш. Әминевтың тормош юлы һәм ижады.
2. Ғ. Хәйриҙең тормош юлы һәм ижады.
3. А. Карнайҙың тормош юлы һәм ижады.
4. Ғ. Сәләмдең тормош юлы һәм ижады.

4 семестр

1. Х. Кәримдең тормош юлы һәм ижады.
2. Ҡ. Даяндың тормош юлы һәм ижады.
3. С. Кулибайҙың тормош юлы һәм ижады.

Темы для самостоятельного изучения оформляются в виде конспекта теоретического материала. Конспект должен раскрывать содержание темы. В конце конспекта студентом составляются вопросы по теме для перекрестной проверки в аудитории. Конспект, полно и детально раскрывающий содержание темы, оценивается в 1 балл.

Критерии оценки ответов на вопросы для студентов очной формы обучения (в баллах):

Критерии оценивания ответа на контрольный вопрос	Количество баллов
Конспект раскрывает содержание темы, составлено не менее 3-х вопросов по теме.	1
Конспект не выполнен или выполнен частично и не раскрывает содержание темы, не составлены вопросы или составлено менее 3-х вопросов по теме.	0

Произведения для обязательного чтения и письменного анализа
(1 семестр)

1. Рун яҙыуындағы эпитафик ҡомартҡылар.
2. Йософ Баласағунлы “Ҡотаҙғу белек”.
3. Мәхмүт Ҡашғари “Диуани лөғәт әт-төрк”.
4. Ҡол Ғәли “Ҡиссаи Йософ”.
5. Ҡотб “Хөсрәү вә Ширин”.
6. Харәзми “Мөхәббәтнамә”.
7. Кәтиб “Жөмжөмә солтан”.
8. Сәйф Сараи “Гөлстан бит-төрки”.
9. Сәйф Сараи “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.
10. Батыршаның батшаға яҙған хаты.

(2 семестр)

1. С. Юлаев шиғырҙары.
2. Т. Ялсығолов “Рисаләи Ғәзизә”, “Тарихнамәи Болғар”.
3. Ә. Ҡарғалы “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди” (“Сәғит биҫтәһе хажийы Әбелмәних тәржемәләре”).
4. Һ. Салихов “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк” йыйынтығы), “Мәжмәғ әл-әдаб”.
5. Ш. Зәки шиғырҙары.
6. М. Аҡмулла шиғырҙары.
7. М. Өмөтбаев шиғырҙары.
8. Р. Фәхретдинов “Аҫар”.
9. Р. Фәхретдинов “Нәсихәттәр”.
10. З. Һаҙый “Йыһанша хәҙрәт”.

(3 семестр)

1. С Яҡшығолов шиғырҙары.
2. Ш. Бабич “Ғазазил”
3. М. Ғафури “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”
4. М. Ғафури “Фәҡирлек менән үткән тереклек”
5. М. Ғафури “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”
6. М. Ғафури “Ҡара йөҙҙәр”
7. М. Ғафури “Шағирҙың алтын приискыһында”
8. Д. Юлтый “Хәлкәй артист”
9. Д. Юлтый “Ҡарағол”
10. Д. Юлтый “Бәләкәй Ҡотош”
11. Д. Юлтый “Ҡан” (конспект)
12. А. Таһиров “Һатылған ҡыҙҙар”

13. А. Таһиров “Һалдаттар”, “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” (конспект)
14. И. Насыри “Сибай” / “Еңелгән ятыу”
15. Ғ. Сәләм “Бала”, “Шоңҡар”
16. С. Мифтахов “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”

(4 семестр)

1. *С. Агиш “Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов”, “Хушлашыу”*
2. *З. Биишева “Партизан малай”*
3. *С. Агиш “Оло ағайымдың уйҙары”, “Һин тыныс булһын өсөн”*
4. *Б. Бикбай “Самолет алған Хәбирйән”*
5. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”
6. *Ғ. Ғүмәр “Инсебикәташ”*
7. М. Буранғолов “Башҡорт туйы”
8. *Р. Ниғмәти “Үлтер, улым, фашисты!”, “Герой тураһында баллада”*
9. *Б. Бикбай “Аҡсәскә”*
10. Б. Бикбай “Ҡарлуғас” / “Салауат”
11. С. Ҡудаш “Хат”, “Яҙҙы ҡаршылағанда”
12. *С. Агиш “Фәтхи һалдат”*
13. С. Агиш “Шартына килһен”
14. Һ. Дәүләтшина “Ырғыҙ”

Задания для письменной работы

ХУДОЖЕСТВОЛЫ ӘҪӘРҘЕ АНАЛИЗЛАУ СХЕМАҺЫ

1. Әҫәрҙең яҙылыу тарихы (Әҫәр ҡасан яҙылған? Унда ҡайһы осорҙағы хәл-ваҡиғалар һүрәтләнгән? Ул ваҡиғалар автор шәхесе менән нисек бәйле? Әҫәрҙең тағы ниндәй редакциялары һәм варианттары бар?).
2. Әҫәрҙең темаһы (Әҫәрҙә һүрәтләнгән хәл-ваҡиғалар даирәһе? Төп һәм ярҙамсы темалар?).
3. Әҫәрҙең идеяһы (Әҫәрҙә автор ниндәй фекер үткәрә? Ҡуйылған һорауҙарға автор нисек яуап бирә? Ул фекергә һеҙҙең ҡарашығыҙ нисек? Әҫәрҙә төп һәм ярҙамсы идеялар? Әҫәрҙең исеменең мәғәнәһе нимәлә? Әҫәрҙең исеме уның идея йөкмәткеһенә тап киләме?).
4. Әҫәрҙә күтәрелгән проблемалар? (Әҫәрҙә хәл ителергә тейешле мәсьәләләр? Был проблемаларҙың актуаллеге һәм әһәмиәте?).
5. Әҫәрҙең образдар системаһы (Төп һәм ярҙамсы геройҙар? Төп һәм ярҙамсы персонаждар? Уларҙың үҙ-ара бәйләнеше? Геройҙарҙың портреты, характеры? Геройҙарҙың психологик портреты? Был геройҙарҙың әҫәрҙәге, бөтә әҙәбиәттәге роле?).
6. Әҫәрҙең сюжеты, композицияһы (Әҫәр ниндәй өлөштәрҙән тора? Улар ниндәй тәртиптә килә? Әҫәрҙә автор сигенеүҙәре (лирик сигенеүҙәр), һөйкәлмә ваҡиғалар бармы? Был алымдар ниндәй маҡсат менән ҡулланылған?).
7. Әҫәрҙең поэтик үҙенсәлектәре, һүрәтләү саралары (Әҫәрҙә яҙыусы ниндәй художество алымдары ҡуллана? Ул алымдар ярҙамында автор нимәгә өлгәшә?).
8. Әҫәрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре.
9. Әҫәрҙең тәрбиәүи һәм эстетик әһәмиәте.

Студенты должны знать текст произведений изучаемого периода развития литературы. В начале каждого семестра им представляется список произведений для обязательного чтения по курсу. Обучающиеся готовят пересказ и полный филологический анализ текстов на практические занятия. Знание текста произведения оценивается в 1 балл. Полный анализ, оформленный в письменную работу, также оценивается в 1 балл.

Темы для рефератов

(1 семестр)

1. Ҡол Ғәлизең “Ҡиссаи Йософ” дастанының жанр-стиль тәбиғәте һәм художестволы эшләнеше.
2. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең тарихи ерлеге.
3. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған яҙма әҙәбиәттә донъяуи тенденцияларҙың сағылышы.
5. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.
6. Башҡорт әҙәби-мәҙәни ерлегенә суфыйсылыҡ йүнәлешенең килеп инеүендә Әхмәт Йәсәүи һәм Сөләймән Баҡырғани ижадтарының йоғонтоһо.
7. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған агиографик әҙәбиәт өлгөләре.
8. Өмми Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеялары.
9. Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ, башҡорт шәжәрәләренең төп һыҙаттары.
10. XVI быуаттың икенсе яртыһында – XVIII быуаттарҙа тәуарих жанрының үҫеүе.
11. Тарихи сығанаҡ булараҡ аноним “Сыңғыҙнамә” китабы.
12. XVII-XVIII быуаттар һүҙ сәнғәтендә публицистик, эпистоляр жанрҙарҙың активлашыуы.
13. 1755 йылғы башҡорт восстаниеһы етәксеһе Батыршаның батшаға яҙған хаты.
14. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә сәйәхәтнамә жанрының активлашыуы.
15. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә хикәйәт жанры.

(2 семестр)

1. Салауат Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
2. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә Салауат Юлаев образы.
3. Утыҙ Имәни (Ғәбдрәхим Усманов) ижады.
4. Мәүлә Ҡолой ижады.
5. Тажетдин Ялсығолов ижады.
6. Тажетдин Ялсығоловтың "Тарих-намәи Болғар" китабының әҙәби- этнографик һыҙаттары.
7. ХШ-XVШ быуаттарҙа башҡорт әҙәби бәйләнештәре.
8. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең идея-эстетик йүнәлештәре, тематик-проблематик даирәһе.
9. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтендә жанрҙар системаһы.
10. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең тел-стиль үҙенсәлектәре.

(3 семестр)

1. XX быуат башында Башҡортостанда мәғариф һәм матбуғат эшенең йәнләнеүе.
2. XX быуат башы матбуғатында башҡорт халҡының яҙмышы, яҙма әҙәби теле, милли мәҙәниәте һәм әҙәбиәте мәсьәләләре.
3. XX быуат башы башҡорт поэзияһында азатлыҡ мотивтарының көсәйеүе.
4. XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтендә "бәләкәй кеше" образының урын алыуы.
5. XX быуат башы башҡорт драматургияһы үҫеше.
6. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш.Бабичтың урыны.
7. “Бабич” фильмы.
8. "Тулҡын" ойошмаһының барлыҡҡа килеүе, уның эшмәкәрлек йүнәлештәре.
9. Ш. Бабич – сатира оҫтаһы.
10. М. Ғафуриҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
11. М. Ғафури ижадында сатира һәм юмор.
12. Д. Юлтый ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
13. Д. Юлтыйҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
14. Д. Юлтый – драматург.
15. Ғ. Хәйриҙең журналистика, әҙәби тәнҡит һәм драматургия өлкәһендәге хеҙмәттәре.

16. А. Таһировтың "Һалдаттар", "Ҡыҙылгвардеецтар", "Ҡыҙылармеецтар" романдарында документаллек һәм типиклаштырыу алымдары.
17. Т. Йәнәби ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
18. Ғ. Сәләмдең әҙәби тәнҡит өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
19. Ғ. Сәләмдең тәржемә өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
20. Репрессияланған әҙиптәр ижады.

(4 семестр)

1. М. Буранғолов – әҙип, сәсән һәм фольклорсы.
2. М. Буранғоловтың ҡатмарлы яҙмышы.
3. Р. Ниғмәти – тәржемәсе.
4. Б. Бикбайҙың драма әҫәрҙәрендә тарихи ерлек.
5. С. Ҡудаш шиғырҙарына яҙылған йырҙар.
6. С. Агиш – новеллалар оҫтаһы.
7. Ғ. Ғүмәрҙең “Ҡыуғынсы хикәйәләре” циклы тураһында.
8. Һ. Дәүләтшинаның “Мораҙым” әҫәренең яҙмышы.
9. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романының яҙылыу тарихы.
10. Һ. Дәүләтшинаның исемен мәңгеләштереү буйынса эшләнгән эштәр.
11. Ғөбәй һәм Һәҙиә Дәүләтшиндар яҙмышы.
12. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында ижад ителгән йырҙар һәм таҡмаҡтар.
13. С. Ҡудаш таҡмаҡтарында фашистарҙың комик образы.
14. Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашҡан әҙиптәр.
15. Фронтта һәләк булған әҙиптәр.

Студент по выбранной из предложенного списка теме готовит реферат и представляет преподавателю.

Критерии оценивания реферата

Требования к реферату	**Баллы**					
	5	4	3	2	1	0
Соответствие содержания реферата заявленной тематике	+	+	+	+	+/–	–
Соответствие общим требованиям написания реферата	+	+	+	+/–	+/-	–
Соблюдение технических требований оформления реферата	+	+/–	+/–	+/–	+/-	–
Чёткая композиция и структура, наличие содержания	+	+	+	+	+/-	–
Логичность представления материала	+	+	+/-	+/-	+/-	–
Представленный в полном объёме список использованной литературы	+	+	+	+	+	–
Корректно оформленный список использованной литературы	+	+/-	+/-	+/-	+/-	–
Наличие ссылок на использованную литературу в тексте реферата	+	+	+	+	+	–
Отсутствие ошибок в оформлении ссылок на использованную литературу	+	+	+/–	+/–	–	–

Отсутствие орфографических, пунктуационных, стилистических и иных ошибок	+	+	+/–	+/–	–	–
Самостоятельность изучения материала и анализа	+	+	+	+/–	+/–	–

5 баллов – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания и техническими требованиями оформления реферата; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; корректно оформлены и в полном объёме представлены список использованной литературы и ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
4 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлены список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; корректно оформлены и в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
3 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в целом реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть единичные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
2 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть частые орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой достаточно самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, присутствуют единичные случаи фактов плагиата;
1 балл – в целом содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть регулярные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой

самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, присутствуют частые случаи фактов плагиата;

0 баллов – содержание реферата не соответствует заявленной в названии тематике или в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; не в полном объёме представлен список использованной литературы, есть ошибки в его оформлении; отсутствуют или некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть многочисленные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, текст реферата представляет собой непереработанный текст другого автора (других авторов).

При оценивании реферата нулём баллов он должен быть переделан в соответствии с полученными замечаниями и сдан на проверку заново не позднее срока окончания приёма рефератов. Не получив максимальный балл, студент имеет право с разрешения преподавателя доработать реферат, исправить замечания и вновь сдать реферат на проверку.

Темы творческих заданий
(1 семестр)

1. Ҡол Ғәлиҙең “Киссаи Йософ” дастанында Йософты / Зөләйханы тасуирлаған, ҡылыҡһырлаған урындарҙы яҙып алырға. Яҙмалар нигеҙендә дастандың төп геройҙарына тулы ҡылыҡһырлама бирергә.
2. Шәжәрә – тарихи үткән менән киләсәкте бәйләүсе күпер / Минең шәжәрәм.
3. Хәҙерге замандың актуаль проблемаоарын сағылдырған ҡобайыр яҙырға.

(2 семестр)

1. Хәҙерге заман салауаттарын нисек тәрбиәләргә?

(3 семестр)

1. Минең Бабич (шағирҙың әҫәрҙәре, фильм буйынса инша).

Критерии оценки	Баллы
Студент в творческой работе обращается на актуальные темы современности, поднимает злободневные проблемы. Для определения своей точки зрения и доказательства своей позиции активно использует тексты башкирской литературы. Отлично знает жанровые признаки этих произведений и уместно использует их в раскрытии темы творческой работы. Студент предлагает конкретные пути решения проблем, поднятых в рамках творческой работы.	5
Студент в творческой работе обращается на актуальные темы современности, поднимает злободневные проблемы. Для определения своей точки зрения и доказательства своей позиции фрагментарно использует тексты башкирской литературы. Студент обозначает пути решения данных проблем.	4
Студент в творческой работе обращается на актуальные темы современности, поднимает злободневные проблемы. Тексты башкирской литературы используются только для наглядности. Пути решения проблем обозначаются не четко и вызывают дополнительные вопросы и пояснения.	3
Студент в творческой работе пытается обозначить актуальные темы современности, однако доказательная база недостаточно полная и не раскрывает сути проблемы. Тексты башкирской литературы практически не используются. Пути решения проблем обозначаются не четко и вызывают дополнительные вопросы и пояснения.решения проблем, поднятых в рамках творческой работы.	2
Не выполнение работы.	0

Литературно-критические статьи

1. Давлеткулов А. Нелегкая ноша поборника Добра (М. Акмулла) // Ватандаш. – №1. – 2015. – С. 133-143.
2. Килмөхәмәтов Т. Мөхәмәтсәлим Өмөтбаев – публицист // Ватандаш. – 2016. - №6. – 3-16-сы бб.
3. Кунафин Г. Особенности отражения темы войн 1812-1814 и 1914-1917 годов в башкирской словесности XIX – начала XX веков // Ватандаш. – №2. – 2015. – С. 144-153.
4. Кунафин Г. Каждому народу нужен свой Карамзин (М. Уметбаев) // Ватандаш. – 2016. - №6. – С. 17-26.
5. Кунафин Г. Идейно-эстетические источники и природа мировоззрения М. Уметбаева // Ватандаш. – №8. – 2016. – С. 10-19.
6. Кунафин Г. Поэтическая радуга великого просветителя (М. Акмулла) // Ватандаш. – 2016. - №12. – С. 3-24.
7. Надергулов М. Письменное наследие Мухаметсалима Уметбаева // Ватандаш. – №8. – 2016. – С. 20-.23.
8. Поварисов С. Шиғриәтт – иманлы шаһаҙәт (Ҡол Ғәли, Дәрдмәнд, М. Ғафури, С. Ҡудаш) // Ватандаш. – №6. – 2016. – 151-171-се бб.
9. Шәрипова З. “Һаҡлағыҙ һеҙ ошо ерҙең хөрмәтен...” (Ғ. Соҡоройҙоң тыуыуына – 190 йыл) // Ағиҙел. – №10. – 2016. – 176-182-се бб.
10. Янышев Ф. Аҡмуллаға һөйөүебеҙ мәңгелек // Ағиҙел. – №7. – 2018. – 138-150-се бб.

Для портфолио

Башҡорт әҙәбиәте тарихының һәр осоро буйынса материал туплау: төп әҫәрҙәр текстары, уларға анализ, һәр осорҙа башҡорт әҙәбиәте үҫешен билдәләүсе әҙиптәрҙең тормош юлы һәм ижады тураһында мәҡәләләр, портреттар, күргәҙмә материалдар һ.б.

Темы для организации и проведения тематических мероприятий, встреч с писателями, юбилейных вечеров и вечеров памяти

2 семестр

1. С.Юлаев – халыҡ батыры, шағир, сәсән-импровизатор.
2. Урал аръяғы сәсәндәре ижады.
3. Урал аръяғында башҡорт һүҙ сәнғәтенең үҫеше.
4. Сәсәндәр ҡоро.
5. М. Буранғолов – сәсән, фольклорсы, әҙип.

3 семестр

1. “Бабич” фильмы: башҡорт кино сәнғәтендәге балҡыш.
2. Башҡорт автономияһы тарихынан.
3. М. Ғафури ижадында “дин вә шәриғәт”.
4. 30 октябрь – Рәсәйҙә репрессия ҡорбандарын иҫкә алыу көнө.
5. Ғ. Сәләмдең “Бала” поэмаһы: проблема актуаллеге.

4 семестр

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында балалар батырлығы.
2. Бөйөк Ватан һуғышы... 227-се Приказ...
3. “Тауҙар бейек булған һайын, яҙмыштары бәхәслерәк...” (Һ. Дәүләтшина ижады).
4. 1950-1960 йылдарҙа әҙәби тәнҡит: әҙәбиәт өсөн үҫешме, тотҡарлыҡмы?
5. Фронтта һәләк булған әҙиптәр ижады.

Рубежная контрольная работа №1

Тест (1 семестр)

1. Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтенең эске бүленеше нисек?

А. Боронғо төрки әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Совет осоро әҙәбиәте;

Б. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте; +

В. Боронғо осор әҙәбиәте, Урта быуат әҙәбиәте, Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте;

Г. Төрки халыҡтары әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте.

2. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте ҡайһы дәүерҙәрҙе үҙ эсенә ала?

А. VI быуаттан алып X быуаттың тәүге яртыһына тиклемге осор; +

Б. VI быуаттан алып XVIII быуатҡа тиклемге осор;

В. XI - XIII быуаттар;

Г. XIII-XVI быуаттар.

3. Алты томлыҡ «Башҡорт әҙәбиәте тарихы» хеҙмәтенең нисәнсе томы Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтен өйрәнеүҙә мөһим ҡаҙаныш булып тора?

А. I-II томдар;

Б. VI том;

В. III том;

Г. I том. +

4. Монголиялағы Орхон йылғаһы үҙәнендә рун яҙыуындағы тәүге эпитафик ҡомартҡы нисәнсе йылда табыла?

А. 1980 йылда;

Б. 1989 йылда; +

В. 1900 йылда;

Г. 1893 йылда.

5. Төрки руник яҙмаларындағы айырым тамғаларҙың ниндәй хәрефкә, өнгә тура килеүе 1893 йылда кем тарафынан асыҡлана?

А. Н.М. Ядринцев;

Б. В. Томсен; +

В. В.В. Радлов;

Г. С.Е. Малов.

6. Ҡайһы рус ғалимы бөтә руник текстарҙы уҡый, тәржемә итә һәм боронғо төрки теленең тәүге грамматик очергын яҙа?

А. С.Е. Малов;

Б. Н.М. Ядринцев;

В. В.В. Радлов; +

Г. Д.Д. Васильев.

7. Башҡорт ғалимдарынан кем Орхон-Йәнәсәй яҙмаларында теркәлгән ҡылымдарҙы махсус рәүештә өйрәнгәндән һуң, уларҙың күпселеге хәҙерге башҡорт телендә актив ҡулланылыуын асыҡлай?

А. Ж.Ғ. Кейекбаев;

Б. Н.Х. Мәҡсүтова;

В. Ф.Ғ. Хисаметдинова;

Г. М.Ә. Әхмәтов. +

8. «Диуану лөғәт әт-төрк» хеҙмәтенең авторы кем?

А. Йософ Баласағуни;

Б. Мәхмүт Ҡашғари; +

В. Әбүлғази Баһадир;

Г. Рәшитетдин.

9. «Ҡотаҙғу белек» – тулы тексы һәм авторы билдәле булған ҙур күләмле тәүге төрки...
А. поэма; +
Б. һүҙлек;
В. нәсихәтнәмә;
Г. энциклопедия.
10. Ун ике оғузнамә циклын берләштергән «Ҡорҡот ата китабы» хәҙерге көндә ниндәй китапханаларҙа һаҡлана?
А. Дрезден һәм Ватикан китапханаларында; +
Б. Мәскәү китапханаларында;
В. Өфө китапханаларында;
Г. Ленинград китапханаларында.
11. Болғар-башҡорт мөнәсәбәте ниндәй эпоста сағылыш таба?
А. «Алдар менән Зөһрә»; +
Б. «Акбуҙат»;
В. «Урал батыр»;
Г. «Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу».
12. Башҡорттар тураһында беренсе булып мәғлүмәт ҡалдырыусы ғәрәп илсеһе кем?
А. Яҡуп Ибн- Ноғман;
Б. Әхмәт Ибн Фаҙлан; +
В. Тажетдин Ялсығол;
Г. Әбу Хәмит әл-Ғәрнәти.
13. Болғар осоронан хәҙерге көнгә тиклем һаҡланып килгән берҙән-бер әҙәби ҡомартҡы?
А. «Мөхәббәтнамә»;
Б. «Иҙеүкәй менән Мораҙым»;
В. «Гөлостан бит-төрки»;
Г. «Ҡиссаи Йософ». +
14. «Ҡиссаи Йософ» поэмаһы нисәнсе быуатта ижад ителә?
А. X быуатта;
Б. XIII быуаттың тәүге яртыһында; +
В. XIV быуатта;
Г. XV быуатта.
15. «Ҡиссаи Йософ» сюжетына таянып, беренселәрҙән булып «Йософ вә Зөләйха» поэмаһын ижад иткән иран-тажик әҙәбиәте классигы кем?
А. Шота Руставели;
Б. Жәми;
В. Фирдәүси; +
Г. Ғәндәлиф.
16. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Яҡуп нисек һуҡырая?
А. Ҡайғырып илауынан; +
Б. Ҡартайыуҙан;
В. Күҙенә ҡом һибәләр;
Г. Әҫәрҙә ул һуҡыраймай.
17. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Йософ ашлыҡ тейәткәндә ҡустыһы Ибенәмин йөгө эсенә нимә йәшерә?
А. Аҡса;
Б. Ҡамсы;
В. Ҡанлы күлдәген;
Г. Ҡиммәтле алтын һауыт. +
18. Кем үҙенең тарихи китабында башҡорттарҙың болғарҙан сығыуын һәм уларҙың тоҡомдаш халыҡ булыуын раҫлай?

А. В.Н. Татищев; +
Б. Жәми;
В. Фирдәүси;
Г. Ғәндәлиф.
19. Ҡол Ғәли тураһында тулыраҡ мәғлүмәтте кемдең китабында табырға мөмкин?
А. Шота Руставели;
Б. Тажетдин Ялсығол; +
В. Ибн Фаҙлан;
Г. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти.
20. Болғарҙарҙы икенсе төрлө «биләрҙәр» тип атағандар. Ғәрәп сәйәхәтсеһе Әл-Ғәрнәти «биләр» һүҙенең мәғәнәһен нисек аңлата?
А. Ғалим;
Б. Яҙыусы;
В. Белемле кеше; +
Г. Тарихсы.
21. Болғар ғалимын Яҡуб ибн Ноғман тураһында тулы мәғлүмәт яҙып ҡалдырған ғәрәп сәйәхәтсеһе.
А. Әхмәт Ибн Фаҙлан;
Б. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти; +
В. Тажетдин Ялсығол;
Г. Әл Иҙриси.
22. Алтын Урҙа ханлығы хакимлығы һәм уның ваҡ ханлыҡтарға тарҡалыу осорон сағылдырған тарихи ваҡиғалар ниндәй осор әҙәбиәтендә киң сағылыш тапҡан?
А. Бронғо төрки әҙәбиәтендә;
Б. Болғар осоро әҙәбиәтендә;
В. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтендә; +
Г. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә.
23. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте нисәнсе быуаттарҙы үҙ эсенә ала?
А. XI-XIV быуаттар;
Б. IX-XII быуаттар;
В. XIII-XVI быуаттар; +
Г. XVI-XIX быуаттар.
24. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтенә ниндәй яҙма ҡомартҡылар инә?
А. "Ҡиссаи Йософ", "Хөсрәү вә Ширин", "Алдар менән Зөһрә";
Б. "Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу", "Ҡиссаи Йософ", " Мөхәббәтнәмә";
В. " Хөсрәү вә Ширин", "Мөхәббәтнәмә", "Жөмжөмә солтан", "Гөлөстан бит төрки"; +
Г. бөтә әҫәрҙәр ҙә Ҡыпсаҡ осорона ҡарай.
25. Суфыйылыҡ тәғлимәттәренең нигеҙендә нимә ята?
А. Аскетизм, мистицизм, пантеизм; +
Б. Анимизм, мистицизм, пантеизм;
В. Пантеизм, анимизм, аскетизм;
Г. Тотемизм, мистицизм, пантеизм.
26. Тасауф тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә нисә рухи баҫҡыс үтеү шарт?
А. Өс; +
Б. Дүрт;
В. Ете;
Г. Туғыҙ.
27. Әхмәт Йәсәүиҙең төп әҫәре:
А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Диуаны хикмәт»; +

В. «Ахыры заман китабы»;
Г. «Нәһж әл-фәрадис».
28. Төрки әҙәбиәттә ниндәй жанрҙың тыуыуы суфыйсылыҡ поэзияһы менән бәйле?
А. Ҡисса;
Б. Мәрҫиә;
В. Хикмәт; +
Г. Ғәзәл.
29. Башҡортостанға суфыйсылыҡ поэзияһы нисәнсе быуаттарҙы ныҡлап үтә башлай?
А. XII - XIII быуаттарҙа;
Б. XIII - XIV быуаттарҙа; +
В. XIV - XV быуаттарҙа;
Г. XV - XVI быуаттарҙа.
30. Исламды нигеҙләүсе Мөхәмәт, уның сәхәбәләре, тәүге хәлифтәр, мосолман әүлиәләр, изге заттар тураһындағы әҙәбиәт нисек атала?
А. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте;
Б. Мосолманлыҡ әҙәбиәте;
В. Дини-мистик әҙәбиәт;
Г. Агиографик әҙәбиәт. +
31. Урта быуаттарҙа агиографик әҙәбиәттең Башҡортостанда иң таралған һәм характерлы тибы:
А. Хөсәм Кәтибтең «Жөмжөмә солтан» дастаны;
Б. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж»;
В.«Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм»;
Г. Ғәли батыр ҡиссалары. +
32. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһы кемгә бағышланған?
А. Йәнебәк ханға;
Б. Иван кенәзгә;
В. Тенибәк ханға һәм ҡатыны Мәликәгә; +
Г. Мөхәммәтхужаға.
33. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһында Хөсрәү Ширин тураһында ҡайҙан белә?
А. Төшөндә күрә;
Б. Хеҙмәтсеһенең сәйәт хәтирәләренән; +
В. Күрәҙәсе юрай;
Г. Ҡунаҡта осрата.
34. Сәйф Сараи ниндәй әҫәрҙәрҙең авторы?
А. «Гөлстан бит-төрки», «Сөһәйл вә Гөлдерсен»;+
Б. «Ҡиссаи Йософ», «Мөхәббәтнамә»;
В. «Жөмжөмә солтан», «Гөлөстан бит-төрки»;
Г. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж», «Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм».
35. Сәйф Сарайҙың «Гөлстан бит-төрки» әҫәре ниндәй композицияға ҡоролған?
А. тартмалы; +
Б. эҙмә-эҙлекле;
В. параллель;
Г. дөрөҫ яуап юҡ.
36. Ниндәй әҫәр идея-эстетик йөкмәткеһе һәм йүнәлеше буйынса «Мәргән менән Маянһылыу», кеүек эпостарға яҡын торған халыҡсан героик эпик әҫәр булып тора?
А. «Һуңғы һартай»; +
Б. «Мамай хан»;
В «Аҡман-Тоҡман»;
Г. «Биксура».

37. Ниндәй әҫәр, Е.Э Бертельс фекеренсә, авторҙың үҙе йәшәгән дәүерен һәм Алтын Урҙа хандары тормошон сағылдыра?
А. «Жөмжөмә солтан»; +
Б. «Мөхәбәтнамә»;
В. «Киҫекбаш»;
Г. «Гөлстан бит - төрки».
38. Ниндәй тарихи риүәйәттә Болғар иленә һөжүм иткән Батый ғәскәренә ҡаршы башҡорттарҙың бәйләр, бүләр ырыуҙарының нисек ҡаршылыҡ күрһәтеүе асык сағылыш тапкан?
А. «Бошман Ҡыпсак батыр»;
Б. «Аҡман-Тоҡман»;
В. «Бөрйәндәр хан дошмандарында»;
Г. «Биксура». +
39. «Шәжәрә» һүҙе нимәне аңлата?
А. нөсхә;
Б. күсерек;
В. ағас; +
Г. быуын.
40. Шәжәрәләрҙең нисә нөсхәһе булыуы мөмкин?
А. иҫәпһеҙ-һанһыҙ;
Б. өстән артык түгел;
В. берәү генә;
Г. нөсхәһе булмай. +
41. «Тәуарих» һүҙе ниндәй һүҙгә якын тора?
А. шәжәрә;
Б. тарих; +
В. тәүге тарих;
Г. быуын.
42. Тәуарих яҙмалары ниндәй осорҙарҙа барлыҡка килә?
А. XVI-XVII быуаттарҙа; +
Б. XI-XII быуаттарҙа;
В. VI - X быуаттарҙа;
Г. IX-XI быуаттарҙа.
43. Тәуарихтарҙың барлыкка килеүендә ниндәй әҫәрҙең йоғонтоһо көслө була?
А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Жәмиғ-әт-тәуарих»; +
В. «Жөжжөмә солтан»;
Г. «Диуани хикмәт».
44. Волга буйы болғар иле тарихы хаҡында ниндәй тәуарих барлығы билдәле?
А. «Жәмиғ-әт-тәуарих»;
Б. «Жөжжөмә солтан»;
В. «Тәуарихи Болғарийа»; +
Г. «Диуани хикмәт».
45. Эпистоляр формаға ҡараған жанрҙы билдәләргә:
А. Тәуарих;
Б. Шәжәрә;
В. Хат-мәктүб; +
Г. Сәйәхәтнамә.
46. Урта быуаттарҙа башҡорт әҙәбиәтендә киң таралған хикәйәттәр, ғәҙәттә, ҡайһы халыҡтар әҙәбиәттәренән килгән уртаҡ сюжеттар нигеҙендә ойоша?

А. Һинд әҙәбиәтенән;
Б. Иран-тажик әҙәбиәтенән;
В. Ғәрәп әҙәбиәтенән;
Г. Бөтәһенән дә. +
47. Академик В. В. Радлов “йырау” һүҙенә ниндә аңлатма бирә?
А. Йырлаусы кеше, +
Б. Бейеүсе кеше,
В. Сәсән;
Г. Тарихты белеүсе.
48. Ҡайһы сәсән С. Юлаев менән таныш булған?
А. Ҡобағош сәсән;
Б. Ерәнсә сәсән;
В. Ҡарас сәсән;
Г. Байыҡ Айҙар сәсән. +
49. Халыҡ публицистикаһы өлгөләре –
А. авторы билдәле булмаған фольклор әҫәрҙәре;
Б. халыҡ хәрәкәте, болалары, яулы осор ваҡиғалары теркәлгән тәуарих яҙмалары;
В. халыҡтың азатлыҡ хәрәкәтенең, халыҡ теләктәренең яҙма документтары; +
Г. аноним поэзия өлгөләре.
50. Батырша (Абдулла Ғәлиев) нисәнсе йылғы халыҡ ихтилалының идея етәксеһе булараҡ билдәле?
А. 1735-1739 йылдарҙағы;
Б. 1740 йылғы;
В. 1755 йылғы; +
Г. 1773-1775 йылдарҙағы.

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Рубежная контрольная работа №2
Тест (2 семестр)

1. Бейектә оса ҡоҙғон ҡош,
Унан бейек осор ыласын бар.
Ыласындан да бейек оса торған
Ҡош батшаһы ҡыйғыр бөркөт бар.
Был шиғыр юлдары С. Юлаевтың ҡайһы әҫәренән алынған?
А. «Уралым»;
Б. «Уҡ»;
В. «Егеткә»; +
Г. «Яу».
2. Башҡорттар үҙ ерендә,
Тыуған-үҫкән илендә,
Ҡош булып, күккә менһендәр,
Балыҡтай һыуҙа йөҙһөндәр,
Боландай ерҙә елһендәр, –
Ана шулай тигән ул.
Был өҙөк С. Юлаевтың ҡайһы импровизацияһынан алынған?
А. «Йүрүҙәнкәй минең тыуған йылғам»;
Б. «Бүгәсәүгә ҡушылып, ир-батырға ҡуш булып»; +
В. «Һауаларҙа осҡан, ай, яғылбай»;
Г. «Ағиҙелкәй аға ҡая аралап».

3. С. Юлаев исемен тәүгеләрҙән булып ҡайһы яҙыусы үҙенең «Пугачев тарихы» китабында телгә ала?
А. С. Злобин;
Б. Н. Фирсов;
В. А. Пушкин. +
4. Суфыйсылыҡ тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә рухи баҫҡыстар үтеү шарт. Дөрөҫ вариантты һайлағыҙ
А. Беренсе – социаль тигеҙһеҙлектәргә актив рәүештә протест белдереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө - мотлаҡ рәүештә хаж ҡылыу;
Б. Беренсеһе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – әҙәп-әхләк, мөхәббәт тураһында майҙандарҙа өгөт-нәсихәттәр уҡыу;
В. Беренсе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө – мәғрифәткә ирешеү. Дүртенсеһе – үҙенде кеше икәнеңде онотоу, илеткес бер экстаз хәленә килеү. +
5. Ниндәй китабында Тажетдин Ялсығолов үҙен «аҙ аҙыҡлы, күп яҙыҡлы күҙәй халҡының (ырыуының) ғалимы» тип атай?
А. “Тарихнамәи Болғар”;
Б. «Ғәуариф эз-заман»;
В. «Ҫөбәтел ғажизин»;
Г. «Рисаләи Ғәзизә» китабы; +
6. Т. Ялсығоловтың «Рисаләи Ғәзизә» әҫәре ниндәй китаптың тәржемәһе булып һанала?
А. «Кафиә» китабы;
Б. «Хадинәтен-баб» китабы;
В. «Ҫөбәтел ғажизин» китабы; +
7. Т. Ялсығоловтың «Тарихнамәи Болғар» әҫәре нимәһе менән үҙенсәлекле?
А. автор ғаиләһенең тарихын яҙа;
Б. автор үҙ нәҫеленең шәжәрәһен индергән; +
В. автор сит илдәрҙә күргәндәрен тасуирлай;
Г. автор хыялындағы илде тасуирлай.
8. СССР Фәндәр академияһы Башҡортостан ғилми үҙәге архивында Т. Ялсығоловтың ниндай әҫәренең тулы булмаған ҡулъяҙмаһы һаҡлана?
А. «Кафиә»;
Б. «Тарихнамәи Болғар»; +
В. «Рисаләи Ғәзизә»;
Г. уның ҡулъяҙмалары һаҡланмаған.
9. Бөгөнгө көндә Ә. Ҡарғалының нисә әҫәре билдәле һәм уларҙың дөйөм күләме нисә юл тәшкил итә?
А. 3000 юлдан торған утыҙ әҫәр;
Б. 2200 юлдан торған егерме әҫәр; +
В. 1500 юлдан торған ун биш әҫәр.
10. Ә. Ҡарғалы ниндәй хандың (1823-1845) эшмәкәрлеге һәм үткәргән сәйәсәте менән һоҡланған һәм шуға арнап мәдхиә яҙған?
А. Мөхәммәт Ғәли;
Б. Йыһангир хан; +
В. Йәләлетдин Руми.
11. Һ. Салиховтың ”Төхвәт әл-әдаб“ китабының исеме нисек тәржемә ителә?
А. Ынйы һүҙҙәр;
Б. Балаларға бүләк; +
В. Әҙәпкә өйрәтеү йыйынтығы.

12. Һ. Салихов наҙанлыҡтан арыныу, әхләҡи юғарылыҡҡа өлгәшеү юлдарын һүрәтләгәндә ниндәй тәғлимәткә мөрәжәғәт итә?

А. Ислам;

Б. Буддизм;

В. Суфыйсылыҡ. +

13. Ҡайһы шағирҙың ижадында Һ. Салиховтың сатирик тәмҫилдәре традициялары күҙәтелә?

А. М. Өмөтбаев; +

Б. М. Аҡмулла;

В. Ғ. Туҡай.

14. Һ. Салиховтың ниндәй китабы мәҙрәсәлә уҡыу программаһына ингән?

А. "Өммөкамал";

Б. "Рисалә əд-дохан";

В. "Дөрр әл-ҡәләм".+

15. Ш. Зәки нисәнсе йылда һәм ҡайҙа тыуған?

А. 1902 йылда Ырымбур эргәһендәге Ҡарғалы ауылында;

Б. 1822 йылда Ырмыбур өйәҙенең Зәк-Ишмәт ауылында; +

В. 1807 йылда Ырымбур губернаһы Түбән Себенле ауылында.

16. Ш. Зәкигә ниндәй башҡорт ғалимы һәм шағиры менән бергә хәлфәлек итеү бәхете тейә?

А. Әбелмәних Ҡарғалы;

Б. Ғәли Соҡорой; +

В. Һибатулла Салихов.

17. Һуҡыр булыуға ҡарамаҫтан, Ш. Зәки ижад итеү менән бергә ниндәй һөнәр үҙләштерә?

А. Итексе һөнәрен;

Б. Балта оҫтаһы була;

В. Сәғәт төҙәтеүсе була. +

18. Әҙәби ижад менән Ғ. Соҡорой нисә йәшенән шөғөлләнә башлай һәм ниндәй әҫәрҙәре беренселәрҙән һанала?

А. 19 йәшенән; "Дөрре Ғәли", "Шәм яҡтыһы";

Б. 18 йәшенән; "Тәжүид";

В. 17 йәшенән; хәлфәһенә арналған мәдхиәһе һәм әсәһе вафат булыу айҡанла яҙған мәрҫиәһе; +

19. Ғ. Соҡоройҙоң поэзияһында төп урында ниндәй жанрҙар тора?

А. Бәйет, мөнәжәт;

Б. Мәдхиә, мәрҫиә; +

В. Мәҫәл, тәмҫил.

20. Ғ. Соҡоройҙоң ҙур күләмле "Тәуарихи Болғарийа йәки Тәкриби Ғари" тигән ҡулъяҙма әҫәре беҙҙең көндәргә күсермәлә килеп еткән. Күсереүсенең исем-шәрифе нисек?

А. Ғатаулла Кейеков;

Б. Ғиниәтулла Кейеков;

В. Ғарифулла Кейеков. +

21. Аҡмулланың ысын тулы исеме нисек яңғырай?

А.Замалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы;

Б. Камалетдинов Мифтахетдин Камалетдин улы; +

В. Камалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы.

22. М. Аҡмулла Стәрлебаш мәҙрәсәһендә кемдең шәкерте була?

А. Һибәтулла Салихов;

Б. Шәмсетдин Зәки; +

В. Әбелмәних Ҡарғалы.

23. М. Аҡмулла ижадында киң ҡулланылған шиғри үлсәм

А. биш ижекле строфалар;

Б. ун бер ижекле строфалар; +
В. ете ижекле строфалар.

24. Өфөлә Ризаитдин Фәхретдинов үҙенең иң күләмле һәм әһәмиәтле хеҙмәттәренең береһен яҙа башлай. Ошо документаль нигеҙле био-библиографик йыйынтыҡтың исеме:

А. «Аҫар»; +
Б. «Йәдкәр»;
В. «Шикайәт».

25. Ғарифулла Кейековтың “Балалар өсөн шиғри йыйынтыҡ, йәки балалар өсөн рифмалар” тип аталған икенсе китабы нимә тураһында?

А. мәғрифәтселек, кеше тормошона яңы техниканың үтеп инеүе тураһында; +
Б. шиғыр төҙөлөшө тураһында;
В. тәбиғәт күренештәре тураһында.

26. Ғарифулла Кейековтың публицистик ҡульяҙмаларында ниндәй проблема күтәрелә?

А. мәғрифәтселек проблемаһы;
Б. әхлаҡи проблемалар;
В. ер проблемаһы. +

27. Ғарифулла Кейековтың атаһы кем?

А. Һибәтулла Салихов;
Б. Шәмсетдин Зәки;
В. Ғәли Соҡорой. +

28. З. Һаҙыйҙың “Бәхетле ҡыҙ” хикәйәһенең төп геройҙарын билдәләгеҙ

А. Ғәббәс, Ғәйшә, Һибәтулла; +
Б. Фатима, Сәлим, Тимербай;
В. Хәнифә, Тимербай, Бикбау.

29. З. Һаҙыйҙың тәүге хикәйәһе нисек атала?

А. “Йыһанша хәҙрәт”;
Б. “Бәхетле ҡыҙ»”; +
В. “Бәхетһеҙ ҡыҙ”.

30. З. Һаҙыйҙың «Йыһанша хәҙрәт» әҫәрендә төп герой кем булырға хыяллана?

А. уҡытыусы;
Б. шағир;
В. мулла. +

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Рубежная контрольная работа №3
Тест (3 семестр)

1. Башҡортостан Яҙыусыларының беренсе съезы ҡасан үткәрелә?

А. 1934 йылдың 15-18 мартында; +
Б. 1932 йылдың 15-18 мартында;
В. 1936 йылдың 15-18 мартында.

2. Башҡортостан Яҙыусылар союзы идараһының председателе итеп кем һайлана?

А. Т. Йәнәби;
Б. А. Таһиров; +
В. Ғ. Амантай.

3. “Конфликтһыҙлыҡ теорияһы”ның нигеҙендә нимә ята?

А. Сюжетта конфликт бөтөнләй юҡ;
Б. Конфликт ваҡ-төйәк аңлашылмаусанлыҡтарға ҡайтып ҡала; +
В. Бындай теория юҡ.

4. 1914-1918 йылдарҙа З. Һаҙый ниндәй ҡалала уҡыта?

А. Мәскәү;
Б. Одесса;
В. Харьков; +
5. З. Һаҙыйҙың “Бәхетле ҡыҙ” хикәйәһенең төп геройҙарын билдәләгеҙ
А. Ғәббәс, Ғәйшә, Һибәтулла; +
Б. Фатима, Сәлим, Тимербай;
В. Хәнифә, Тимербай, Бикбау.
6. З. Һаҙыйҙың тәүге хикәйәһе нисек атала?
А. “Йыһанша хәҙрәт”;
Б. “Бәхетле ҡыҙ»”; +
В. “Бәхетһеҙ ҡыҙ”.
7. З. Һаҙый халыҡтың ярлы булыу сәбәбен нимәлә күрә?
А. наҙанлыҡта; +
Б. ялҡаулыҡта;
В. эшһеҙлектә.
8. З. Һаҙыйҙың «Йыһанша хәҙрәт» әҫәрендә төп герой кем булырға хыяллана?
А. уҡытыусы;
Б. шағир;
В. мулла. +
9. С. Яҡшығоловтың мәҫәлдәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. “Быҕаулы фил”, “Ҡуяндар һәм баҡалар”, “Ағас”; +
Б. “Янурҙарға килгән үләт”, “Йүләр һәм ынйы”, “Кәзә менән төлкө”;
В. “Ахмаҡ айыу”, “Төлкө - сәркәтип”, “Ҡырмыҫҡа менән Сиңерткә”
10. С. Яҡшығоловтың “Иртикаэ вә инхитат тормоздары” исемле шиғәрәнәң төп темаһын билдәләгеҙ
А. үҙ заманының ҡайһы бер техник ҡоролмалар төҙөлөшө тураһында;
Б. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының ыңғай йоғонтоһо тураһында; +
В. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының кире йоғонтоһо тураһында;
11. М. Ғафуриҙың 1902 йылда донъя күргән тәүге хикәйәһен билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”;
Б. “Фәҡирлек менән үткән тереклек”; +
В. “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”.
12. М. Ғафуриҙың “Һарыҡты кем ашаған?” мәҫәленең морален билдәләгеҙ
А. мазлумдар залимдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй; +
Б. залимдар мазлумдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй;
В. януарҙарҙың наҙанлығы – Ҡуян һарыҡ ашамай.
13. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” әҫәрендә хикәйәләү кем исеменән алып барыла?
А. Закир;
Б. лирик герой;
В. Ғәли. +
14. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” повесының исемен аңлатҡан юлды билдәләгеҙ
А. төп героиня Ғәлимәнең йөҙөнә ҡором һөртөп, урам буйлап йөрөтәләр – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
Б. Ғәлимәне һәләк иткән фанатик муллаларҙың ысын йөҙө фашлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған; +
В. әҫәрҙең геройҙары – Закир менән Ғәлимәнең боҙоҡлоғо асыҡлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
15. М. Ғафуриҙың үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәҡирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”;
Б. “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында”; +
В. әҙиптең үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре юҡ.

16. М. Ғафури – “Башҡортостандың халыҡ шағиры” исеме бирелгән иң тәүге әҙип. Был исем уға нисәнсе йылда бирелә?
А. 1923 йылда; +
Б. 1930 йылда;
В. 1934 йылда.
17. Ш. Бабичтың тәүге әҫәрҙәре ниндәй журнал биттәрендә баҫыла башлай?
А. «Шура»; +
Б. «Ҡармаҡ»;
В. «Эләктергес».
18. …Арыҫландар үҙ ерен
Залимдарҙан тапатмаҫ,
Таптаймын тип атлаһа,
Башҡорт ҡаны атлатмаҫ...
Тәҡдим ителгән өҙөк Ш. Бабичтың ниндәй шиғырынан?
А. «Башҡортостан»; +
Б. «Ғәскәр маршы»;
В. «Халҡым өсөн».
19. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһы тулыһынса ниндәй шиғри строфа формаһына ҡоролған?
А. Мәҫнәүи; +
Б. Робағи;
В. Ғәзәл.
20. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһында төп геройҙың исеме кем?
А. Ғазазил;
Б. Ғазраил;
В. Иблес. +
21. Ш. Бабичтың эпиграммаларҙан торған әҫәрҙәр циклы нисек атала?
А. «Исемдәр баҡсаһы»;
Б. «Китабеннас»; +
В. «Үткән көндәр».
22. Ш. Бабич инициативаһы менән башҡорт йәштәренең мәҙәни-ағартыу һәм әҙәби берекмәһе ойошторола, ойошманың исемен билдәләгеҙ:
А. «Тулҡын»; +
Б. «Башҡорт йәштәре»;
В. «Азатлыҡ».
23. Ш. Бабичтың сатирик шиғырҙары бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. «Көтәм», «Бер минут», «Ҡыҙыҡ бөттө»;
Б. «Тимергә», «Ҡан шәүләләре», «Исемдәр баҡсаһы»;
В. «Ғашиҡ дуҫыма», «Сеп-сей наҙан», «Ике шәкерт». +
24. Башҡорт әҙәбиәте теорияһында нисә ижекле дүрт юллыҡ строфа Бабич строфаһы тип билдәләнгән?
А. биш ижекле дүрт юллыҡ строфа; +
Б. ете ижекле дүрт юллыҡ строфа;
В. ун бер ижекле дүрт юллыҡ строфа.
25. Д. Юлтыйҙың “Бәләкәй Ҡотош” исемле әҫәрендә төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡотош;
Б. Апуш; +
В. Амур.
26. Д. Юлтыйҙың “Ҡан” романында ниндәй һуғыш тураһында һүҙ бара?
А. Беренсе бөтә донъя һуғышы; +
Б. 1812 йылғы Бөйөк Ватан һуғышы;
В. Бөйөк Ватан һуғышы.

27. А. Таһировтың ҡайһы романының русса тәржемәһе генә донъя күреп өлгөрә, ә башҡортса оригиналы, яҙыусы нахаҡҡа репрессияға эләккәндән һуң, ҡулъяҙма хәлендә архивта ятып ҡала?
А. “Һалдаттар”;
Б. “Ҡыҙылгвардеецтар”;
В. “Ҡыҙылармеецтар”. +
28. А. Таһиров ни өсөн Әлмәт ауылы мәҙрәсәһенән ҡыуыла?
А. уҡыуы насар булғаны өсөн;
Б. бер уҡытыусыға йөрөп, тарих, география фәндәрен өйрәнгәне өсөн; +
В. атаһы халыҡ дошманы тип һөргөнгә ебәрелгәне өсөн.
29. А. Таһировтың “Һалдаттар” романы кемдең биографияһына нигеҙләнгән?
А. Д. Юлтыйҙың;
Б. М. Ғафуриҙың;
В. авторҙың үҙенең. +
30. А. Таһиров нисек вафат була?
А. үпкә ауырыуынан;
Б. концлагерҙа;
В. нахаҡҡа ғәйепләнә һәм атырға хөкөм ителә. +
31. И. Насыриҙың “Күҙәй” романы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1934;
Б. 1936; +
В. 1938.
32. “Уҡы, бәғерем, уҡы!”, “Сәскәләр ләкин… башҡалар”, “Ҡояш көлә лә, йылмая ла, ыржая ла” нәҫерҙәренең авторы кем?
А. Т. Йәнәби;
Б. И. Насыри; +
В. А. Карнай.
33. И. Насыриҙың “Сибай” повесының төп геройы Сибай ни өсөн большевиктарҙы күрә алмай?
А. Большевиктар уға яңы кирбес эшләү технологияһын асыуға ҡамасаулай;
Б. Большевиктар уның Рәмиевтар кеүек ҙур алтынсы булыу хыялын сәлпәрәмә килтерә; +
В. Большевиктар уның атаһының мөлкәтен тартып ала.
34. И. Насыриҙың “Сибай” повесында төп геройҙың ҡушаматы нисек үҙгәрә?
А. “Иҫке Сибай”ҙан “Яңы Сибай”ға;
Б. “Ябай Сибай”ҙан “Кирбес оҫтаһы Сибай”ға;
В. “Мистер Сибай”ҙан “Советский Сибай”ға. +
35. “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”, “Ялан ҡыҙы” драмаларының авторы кем?
А. А. Таһиров;
Б. С. Мифтахов; +
В. А. Карнай.
36. Ғ. Хәйриҙең үҙ ижадында ғына түгел, бөтә башҡорт прозаһы үҫешендә ҙур күләмле романы?
А. «Боролош»; +
Б. «Бүлмә»;
В. «Һалсылар».
37. А. Карнайҙың «Кочегар Кәрим», «Вышкалар күбәйәләр», «Вахталар ярышы» кеүек очерктары нимә тураһында?
А. нефть эшселәренең тормошо тураһында; +
Б. колхозсылар тормошо тураһында;
В. тимер юл хеҙмәткәрҙәре тормошо тураһында.
38. А. Карнайҙың «Ишембай» очергы нимә тураһында?
А. Ишембай ҡалаһының төҙөлөү тарихы тураһында;

Б. Ишембай ҡалаһының билдәле шәхестәре тураһында;
В. нефть табыу һәм нефтселәр тормошо тураһында. +

39. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһының төп темаларын билдәләгеҙ
А. Мөхәббәт, ғаилә ҡороуға ҡағылышлы төрлө ҡараштар, хеҙмәткә мөнәсәбәт; +
Б. Яңы заман геройының формалашыуы;
В. Илдә ташландыҡ балаларҙың, балалар йортоноң һаны артыуы.

40. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһында Әрштиттең позицияһын сағылдырған юлды билдәләгеҙ
А. бала карьера төҙөү һәм профессиональ яҡтан үҫеү өсөн ҡамасаулай;
Б. күп балалаы ғаиләләр – ярлылыҡты ғына үрсетә;
В. бала илгә хеҙмәт итеүҙә, ең һыҙғанып эшләүҙә ҡамасаулай. +

41. Ғ. Сәләм нисек вафат була?
А. Һуғышта вафат була;
Б. Менингит ауырыуынан донъя ҡуя; +
В. Репрессия ҡорбаны була.

42. Ғ. Сәләмдең балладаларын билдәләгеҙ
А. «Начальник», «Тревога», «Ғүмер»;
Б. «Республика иртәһе», «Бала», «Шоңҡар»;
В. «Ҡыҙыл букет», «Өндәшмәгән һалдат», «Һүҙҙәр һәм эштәр».+

43. Ғ. Сәләмдең «Шоңҡар» поэмаһының төп геройы кем һәм ул нимә өсөн көрәшә?
А. Әхмәт, ысын йәшәү юлын эҙләүсе; +
Б. Илмырҙа, залимдарға ҡаршы көрәшә;
В. Зәйнәп, ғаилә бәхете өсөн көрәшә.

44. Илмырҙа Ғ. Сәләмдең ҡайһы әҫәренең геройы?
А. «Шоңҡар»;
Б. «Өс йыр»; +
В. «Клубта».

45. С. Мифтаховтың “Балканда” исемле пьесаһында ниндәй тарихи шәхес тураһында һүҙ бара?
А. Таһир Кусимов;
Б. Абдулхаҡ Игебаев;
В. Закир Рамиев. +

46. С. Мифтахов төрлө эштәр буйынса Башҡортостандың хәҙерге Баймаҡ районында булып ҡайтҡандан һуң ниндәй әҫәрен яҙа?
А. “Балканда”; +
Б. “Баймаҡта”;
В. “Атайсалда”.

47. С. Мифтаховтың “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” пьесаһындағы кире геройҙарҙы билдәләгеҙ
А. Мазһар, Фәхри, Шатморат;
Б. Алтаев, Үлмәҫбикә, Маннур, Бадиян; +
В. Юлай, Айһылыу, Йәркәй, Сәрби.

48. С. Мифтахов ниндәй пьесаһы нигеҙендә опера либреттоһы яҙа?
А. “Һаҡмар”; +
Б. “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”;
В. “Ялан ҡыҙы”.

49. Был опера либреттоһының музыкаһын кем яҙа?
А. Х. Әхмәтов;
Б. М. Вәлиев; +
В. З. Исмәғилев.

50. Нахаҡҡа ғәйепләнеп репрессияланған әҙиптәрҙе билдәләгеҙ
А. М. Ғафури, Д. Юлтый, А. Таһиров;
Б. Д. Юлтый, А. Таһиров, С. Мифтахов;

В. А. Таһиров, Т. Йәнәби, И. Насыри. +

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Рубежная контрольная работа №4
Тест (4 семестр)

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдары башҡорт әҙәбиәтендә ниндәй жанрҙар әүҙемләшә?
А. Повесть һәм роман;
Б. Нәҫер һәм хикәйә;
В. Очерк һәм хикәйә. +

2. 1914 йылда бирелгән ниндәй вазифа өсөн М. Буранғолов совет осоронда эҙәрлекләнә?
А. Муллалыҡ хоҡуғында приход мәктәбенең уҡытыусыһы вазифаһы өсөн; +
Б. Халыҡ мәғарифы бүлегендә милли мәктәптәр инспекторы вазифаһы өсөн;
В. Башҡорт дәүләт театрында әҙәби консультант вазифаһы өсөн.

3. М Буранғолов нисә тапҡыр репрессия ҡорбаны була?
А. 1;
Б. 3;
В. 5. +

4. Нисәнсе йылда М. Буранғолов исеме тулыһынса аҡлана?
А. 1951 йылда; +
Б. 1966 йылда;
В. 1993 йылда.

5. “Урал батыр” эпосы 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан ҡайҙа һәм кемдән яҙып алына?
А. Үрге Ильяс ауылында, итексе Хәсән Буранғоловтан;
Б. Стәрлетамаҡта йырсылар ярыштарында аҡһаҡалдарҙан;
В. Баймаҡ районы Этҡол ауылында, Хәмит һәм Ғәбит сәсәндәрҙән. +

6. 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан яҙып алынған “Урал батыр” эпосы нисәнсе йылда баҫылып сыға?
А. 1911;
Б. 1935;
В. 1968.+

7. Ниндәй эпостар М. Буранғолов тарафынан яҙып алынып баҫтырылған?
А. “Аҡбуҙат”, “Мәргән менән Маянһылыу”,“Урал Батыр”, “Юлай менән Салауат”; +
Б. “Ҡарлуғас”, “Башҡорт туйы”, “Сәсән”, “Аҡбуҙат”;
В. “Урал Батыр”, “Сәлим кантун”, “Ҡараһаҡал”, “Ялан Йәркәй”.

8. М. Буранғоловтың “Ашҡаҙар” драмаһы нисәнсе йылда тәүге тапҡыр сәхнәгә ҡуйыла?
А. 1910;
Б. 1915;
В. 1918.+

9. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” музыкаль драмаһы тәү башлап нисәнсе йылда һәм кемдәр тарафынан ҡуйыла?
А. 1942 йылда М.Буранғолов режессураһы аҫтында Башҡорт дәүләт драма театрында;
Б. 1930 йылда режиссер Вәлиулла Мортазин-Иманский тарафынан Башҡорт дәүләт театрында;
В. 1926 йылда Өфө театр техникумы уҡыусылары тарафынан. +

10. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” драмаһында Гөлзифаның нәҙер әйтеп, ҡолағын тешләткән егет кем?
А. Буранбай;
Б. Айтуған;

В. Уралбай. +

11. М. Буранғоловтың ниндәй пьесаһы башҡорт халыҡ йыры тарихы нигеҙендә яҙылған?

А. “Таштуғай”; +

Б. “Иҙеүкәй менән Мораҙым”;

В. “Ҡараһаҡал”.

12. Ни өсөн М. Буранғолов Башҡортостан Яҙыусылар союзы йыйылышында “милләтселек тенденциялары” өсөн ҡаты тәнҡиткә эләгә?

А. “Ялан Йәркәй”, “Ҡара юрға” кеүек халыҡ йырҙарының легендаларын баҫтырып сығарғаны өсөн;

Б. Тарихи шәхестәр образдары үҙәккә ҡуйылған “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһын баҫтырып сығарғаны өсөн; +

В. Тулыһынса фольклор материалдарына таянып яҙылған “Башҡорт туйы” драмаһын баҫтырып сығарғаны өсөн.

13. М. Буранғоловтың “Ватан һуғышы” ҡобайырында төп геройҙың исеме кем?

А. Ҡаһым түрә; +

Б. Наполеон;

В. Аҫылбикә.

14. М. Буранғоловҡа 1944 йылда ниндәй исем бирелә?

А. Башҡортостандың халыҡ яҙыусыһы;

Б. Башҡортостандың халыҡ сәсәне; +

В. Башҡортостандың атҡаҙанған мәғәриф хеҙмәткәре.

15. М. Буранғоловтың фольклор-этнографик характерҙағы монографияһы нисек атала?

А. “Башҡорт тарихи йырҙаы”;

Б. “Башҡорт халыҡ поэзияһы;

В. “Башҡорт туй йолалары”. +

16. Урман буйы,
Ҡыҙыл обоз үтә –
Пландан тыш бара центнерҙар,
Иң маҡтаулы бүләк
Кулактар ҡулынан
Үлтерелгән иптәш исеменә.
Йөктәр бара.
Саҙрый уйға сумған,
Башы түбән, йөҙө күмелгән:
Ул ғәйепле һанай үҙен-үҙе
Иң һөйөклө дуҫы үлеүҙә.
Саҙрый!
Ас йөҙөңдө, Саҙрый,
Бойоғоуҙар беҙгә төҫ түгел,
Колхоз әле киҫкен көрәштәрҙә
Миллион Йомағолдар үҫтерер!

Был өҙөк Б. Бикбайҙың ниндәй поэмаһынан?

А. “Ер”;

Б. “Урман артында”; +

В. “Гармунсы”.

17. С. Ҡудаштың “Ҡушҡайын” әҫәре ниндәй жанрҙа ижад ителгән?

А. Поэма;

Б. Роман;

В. Шиғри роман. +

18. С. Ҡудаштың “Яҙ көткәндә”, “Баҡра”, “Хат” поэмаларының төп темаһы?

А. Тәбиғәт матурлығы темаһы;

Б. Ярлы һәм урта хәлле крәҫтиәндәрҙе күмәк хужалыҡҡа берләштереү; +

В. Мөхәббәт, һағыныу темаһы.

19. С. Ҡудаштың “Хат” поэмаһында хат кем тарафынан яҙыла?

А. Ишми – малайҙың атаһы;

Б. Малайҙың әсәһе;

В. Малай үҙе яҙа. +

20. С. Ҡудаштың “Хәтерҙә ҡалған минуттар”, “Йәшлек эҙҙәре буйлап” мемуар әҫәрҙәрендә ниндәй башҡорт шағиры тураһында һүҙ бара?

А. Ш. Бабич;

Б. М. Ғафури; +

В. Д. Юлтый.

21. Татар яҙыусыһы А. Әхмәттең “Шағир һәм бала” очергында бомбежка ваҡытында бата башлаған пароходтағы ҡатын-ҡыҙҙарҙы һәм балаларҙы ҡотҡарыу өсөн Волгаға ташланған ниндәй башҡорт яҙыусыһы тураһында һүҙ бара?

А. Ғ. Әмири; +

Б. С. Мифтахов;

В. А. Карнай.

22. Эй, ғүмерҙең һуңғы сәғәте,

Һин миңә лә шулай күкрәп кил.

Батырҙарын иҫкә алғанда,

Онотмаһын мине лә Тыуған ил.

Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, уның авторы кем?

А. М. Харис; +

Б. М. Хәй;

В. Т. Морат.

23. Р. Ниғмәтиҙең “Үс ал, патриот!”, “Баҫыуға, туғандар”, “Күберәк нефть, иптәштәр!” шиғырҙары ниндәй формала яҙылған?

А. Шиғыр-отклик;

Б. Агитшиғыр; +

В. Шиғыр-ант.

24. Эйәрләне атай, ялын үреп,

Аҡбуҙ аттың ярһыу ап-ағын,

Әсәм һуҙа дәшһәт ҡылысының

Ҙур яуҙарҙа еңеп ҡайтҡанын.

Мин фронтҡа китәм, иптәштәр!

Был юлдарҙың авторы кем?

А. Х. Кәрим;

Б. М. Кәрим; +

В. Б. Бикбай.

25. Р. Ниғмәтиҙең “Үлтер, улым, фашисты” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?

А. 1941;

Б. 1942; +

В. 1943.

26. Р. Ниғмәтиҙең «Баҫыу хөкөмө» поэмаһында төп геройҙың исеме кем?

А. Ҡадир;

Б. Сәлимә;

В. Нурый. +

27. Башҡорт фольклорындағы ҡобайыр жанрына хас героик мотив, һүрәтләүҙәге телмәр-интонация күтәренкелеге һәм юғары пафос кеүек традицион үҙенсәлектәрҙе Р. Ниғмәти ниндәй поэмаһында бик уңышлы файҙаланған?

А. «Һинең кәләшеңдең хаттары»;

Б. «Үлтер, улым, фашисты»; +

В. «Егеттең яуаптары».

28. «Үлтер, улым, фашисты» поэмаһындағы «Уралдың приказы» бүлеген Р. Ниғмәти кемдең һүҙҙәре менән тамамлай?
А. А.С. Пушкиндың;
Б. Л.Н. Толстойҙың;
В. В. Маяковскийҙың. +
29. С. Агиштың “Поезд фронтҡа бара” очергының төрө?
А. очерк-юлъяҙма; +
Б. очерк-портрет;
В. очерк-хәтирә.
30. “Беҙгә был подвалда офицерҙар йәшәгән урынды күрһәттеләр.
[…] Нәмә генә юҡ бында! Консерва менән бергә итек ваксаһы, итек ваксаһы менән бергә теш щеткаһы, марля, оятһыҙ рәсем, шуның янында уҡ фюрер портреты, ботинка олтороғы, киҫелгән тырнаҡтар, сәс, һабын, икмәк ҡатыһы, колбаса ҡабығы, шулар араһында Берлинда, Мюнхенда ҡалған ҡатынының, балаһының рәсеме, эс ҡатырыу, эс китәреү дарыуы, одеколон, һабын шыйығы, балыҡ ҡойроғо, орден, тәре, ҡәләм, сылғау һәм башҡалар.”
Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, авторы кем?
А. С. Ҡудаш “Дон далаларында”;
Б. Х. Кәрим “Һуғыш юлдары”;
В. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”. +
31. Ғ. Ғүмәрҙең “Рус әбейе”, “Инсебикә-таш”, “Митрошкин-таш”, “Һандыҡ-таш”, “Терелгән телдәр” әҫәрҙәре циклы нисек атала?
А. “Ер-һыу атамаларына бәйле әҫәрҙәр”;
Б. “Ҡыуғын хикәйәләре”; +
В. Улар цикл түгел.
32. Б. Бикбайҙың “Самолет алған Хәбирйән” очергында төп геройҙың фамилияһы кем?
А. Богданов; +
Б. Барлыбаев;
В. Әҫәрҙә геройҙың фамилияһы бирелмәгән.
33. М. Кәримдең “Декабрь йыры” поэмаһының төп геройының исеме кем?
А. Тимербаев Юлдаш; +
Б. Юлдашев Тимербулат;
В. Юлдаш Тимербулатов.
34. М. Кәримдең “Үлмәҫбай” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1942; +
Б. 1943;
В. 1944.
35. Б. Бикбайҙың автобиографик характерҙағы повесын билдәләгеҙ:
А. “Аҡсәскә”;
Б. “Ҡояшлы көн”;
В. “Тере шишмәләр”. +
36. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы нисәнсе йылдарҙа яҙыла?
А. 1941-1945;
Б. 1942-1952; +
В. 1942-1962.
37. С. Агиштың “Нигеҙ” романының төп идеяһы ҡайһы персонаждың телмәрендә сағыла?
А. Сәлих;
Б. Бикбулат;
В. Ташбулат. +
38. С. Агиштың “Шартына килһен” әҫәрендә бөтә нәмәһен дә “шартына килтерергә” маташҡан Саяф кем була?
А. большевик;

Б. элекке мулла; +
В. завод эшсеһе.

39. С. Агиштың "Фәтхи һалдат" исемле әҫәрендә Фәтхигә ҡулындағы бығауҙарҙың сиселеүе сере нисек еткерелә?

А. хат аша;
Б. символик һүрәт аша;
В. һөйгәненең йыры аша. +

40. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһе рус, ҡырғыҙ, төрөкмән, татар, румын телдәрендә баҫылып сыға?

А. «Ҡунаҡ һәм намыҫ»; +
Б. «Артистәр»;
В. «Сторож».

41. Ҡайһы очерк С. Агиштыҡы?

А. «Самолет алған Хәбирйән»;
Б. «Поезд фронтҡа бара»; +
В. «Тракторҙар гөрөлдәйҙәр».

42. С. Агиштың бер әҫәрендә төп герой, фронтҡа китергә тырышып та, аяҡтары ауыртыу арҡаһында китә алмай, әммә фронт һәм еңеү өсөн тылда ударниктарса эшләй, тырыш хеҙмәте хаҡына бирелгән бүләкте ил һаҡлау фондына күсерә. Әҫәрҙең исемен һәм кем тураһында һүҙ барғанын әйтегеҙ.

А. «Оло ағайҙың уйҙары», Әптрафиҡ; +
Б. «Ерәнсәй», Зәки;
В. «Һин тыныс булһын өсөн», Зөбәйҙә.

43. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһендә башҡорт халҡының күркәм йолаһы һәм ғөрөф-ғәҙәттәре сағылыш таба?

А. «Фәтхи һалдат»;
Б. «Артистәр»;
В. «Ҡунаҡ һәм намыҫ». +

44. С. Агиштың «Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов» хикәйәһендәге төп геройҙың исеме.

А. Шәҡит;
Б. Петька;
В. Шәһит. +

45. Һ. Дәүләтшинаның «Айбикә» әҫәренең төп героиняһы Айбикә ҡатын-ҡыҙҙар араһында беренселәрҙән булып ниндәй һөнәрҙе үҙләштерә?

А. уҡытыусылыҡҡа уҡып сыға;
Б. тракторсыға уҡып сыға; +
В. яу үҙенсәлектәрен үҙләштерә.

46. Һ. Дәүләтшинаның "Еңелмәҫ батырҙар" тип аталған очергында кемдәр тураһында һүҙ бара?

А. Граждандар һуғышында ҡатнашҡан яугирҙар тураһында;
Б. тракторсы егеттәр тураһында; +
В. тыл ҡаһармандары тураһында.

47. Һ. Дәүләтшинаның "Ырғыҙ" романында ваҡиғалар ниндәй ауылда бара?

А. Айҙаҡай ауылында; +
Б. Исәнғол ауылында;
В. Келәш ауылында.

48. Һ. Дәүләтшина нимәлә нахаҡҡа ғәйепләнә һәм лагерға ебәрелә?

А. ул Америка шпионы булыуҙа ғәйепләнә;
Б. ул плагиатта ғәйепләнә;
В. ул "Халыҡ дошма"ны ҡатыны булғаны өсөн ебәрелә. +

49. Һ. Дәүләтшинаға ниндәй әҫәре өсөн С. Юлаев исемендәге Дәүләт премияһы бирелә?

А. “Айбикә” повесы өсөн;
Б. “Ырғыҙ” романы өсөн; +
В. “Һылыуҡай – пионерка” хикәйәһе өсөн.

50. Башҡортостанда нефть табыуға бәйле булмаған әҫәрҙе күрһәтегеҙ:
А. Ә. Бикчәнтәев “Ҡарасәй юлы”;
Б. Б. Бикбай “Аҡселән ташҡанда”; +
В. К. Мәргән “Нарыштау итәгендә”.

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Примерная тематика научных статей

1 семестр

1. Ҡол Ғәлиҙең “Киссаи Йософ” дастанында төш мотивы.
2. Ҡол Ғәлиҙең “Киссаи Йософ” дастанының тәрбиәүи әһәмиәте.
3. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең художестволы үҙенсәлектәре.
4. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең образдар системаһы.
5. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙә батыр һәм батырлыҡ темаһы.
6. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
7. Йырауҙар ижадында символик образдар.
8. Эпистоляр жанр формаһы булараҡ Батыршаның батшаға яҙған хаты.
9. Ө. Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеяларының сағылышы.
10. Башҡорт әҙәбиәтендә Батырша образы.

2 семестр

1. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә Салауат Юлаев образы.
2. Һ. Салихов ижадында сатира һәм юмор башланғыстары.
3. М. Аҡмулла ижадында афористик жанрҙар элементтары.
4. М. Аҡмулла ижадында ирония.
5. М. Өмөтбаев ижадында ирония.
6. М. Өмөтбаевтың тарихи-этнографик яҙмаларының бөгөнгө көндәге әһәмиәте.
7. Р. Фәхретдинов нәсихәттәре: тәрбиәүи әһәмиәте, актуаллеге.
8. Р. Фәхретдинов нәсихәттәрендә тәрбиә биреү алымдарының педагогик нигеҙҙәре.
9. XX быуатҡа тиклемге башҡорт әҙәбиәте тарихының өйрәнелеү кимәле.
10. З. Һаҙыйҙың “Йыһанша хәҙрәт” әҫәрендә сатира һәм юмор.

3 семестр

1. З. Һаҙый хикәйәләрендә һүрәтләү саралары.
2. С. Яҡшығолов шиғырҙарында лексик һүрәтләү саралары.
3. С. Яҡшығолов мәҫәлдәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Ш. Бабич мәҫәлдәренең проблематикаһы.
5. Ш. Бабич ижадында тәмҫил жанры.
6. Ш. Бабич – сатира оҫтаһы.
7. Ғ. Хәйри очерктарының художестволы үҙенсәлектәре.
8. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” әҫәрендә психологизм.
9. М. Ғафуриҙың “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине” әҫәрендә һүрәтләү саралары.
10. Д. Юлтый очерктарының тел-стиль үҙенсәлектәре.
11. 1910-1930 йылдар башҡорт әҙәбиәтенең өйрәнелеү кимәле (фундаменталь хеҙмәттәргә байҡау).
12. Ил тарихының ғаилә тарихында сағылышы (репрессия ҡорбандары).

13. И. Насыриҙың “Сибай” повесында психологизм.
14. Ғ. Сәләмдең “Бала” поэмаһы: проблема актуаллеге.
15. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” драмаларында романтик пафос.

4 семестр

1. Башҡорт драматургияһы һәм М.А. Буранғоловтың уның үҫешенә индергән өлөшө.
2. «Урал батыр» эпосы заманса сәнғәттә, әҙәбиәттә һәм философияла.
3. М. А. Буранғолов – Башҡортостанда академик фольклористикаға нигеҙ һалыусы.
4. Эпик сәсәнлек – донъя халыҡтары мәҙәниәтенең үҙенсәлекле күренеше.
5. Сәсәнлек сәнғәтенең хәҙерге торошо һәм формалары.
6. Х. Кәрим шиғриәтендә образдар системаһы.
7. С. Агиш ижадында сатира һәм юмор.
8. С. Кулибай ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
9. К. Мәргән хикәйәләренең проблематикаһы.
10. Ҡ. Даян шиғриәте үҙенсәлектәре.
11. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романында йола күренештәре.
12. Ғ. Ғүмәр хикәйәләренең тел-стиль үҙенсәлектәре.
13. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романында ҡатын-ҡыҙҙар образы.
14. Б. Бикбай поэзияһында һүрәтләү саралары.
15. Б. Бикбай драмаларында тарихи шәхестәр образдарының бирелеше.

5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины

5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины

Основная литература:

1. Гареева, Г.Н. Башкирская литература второй половины XX века [Электронный ресурс] = XX быуаттың икенсе яртыһындағы башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.Н. Гареева; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2010. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Monograf-Bash.Liter.vtoroiPolovin.XX veka.pdf>.
2. Гареева, Г.Н. Башкирская литература XX-XXI веков [Электронный ресурс]: учебник для студентов высших учебных заведений / Г.Н. Гареева [и др.]; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2017. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina i dr_Bashkirskaja literatura 20-21 vv_u_2017.pdf>.
3. Идельбаев, М. Х. Башкирская литература XIV -XIX веков. Дастаны, синкретическая и эпическая проза, рукописная поэзия, творчество йырау и сэсэнов [Электронный ресурс]: учеб. пособие по спецкурсу / М.Х. Идельбаев; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/IdelibaevBachLit.14-19 vv.UchPos.2012.pdf>.
4. Идельбаев, М.Х. История башкирской литературы. С древних времен до начала XIX века [Электронный ресурс]: учеб. пособие / М.Х. Идельбаев, З.Г. Мурзагулова; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2015. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Idelbaev_Murzagulov_Istorija bashkirskoj literatury_u_2015.pdf>.
5. История башкирской литературы. В 4 т. Т. 1. Литература с древнейших времен до начала XX в. – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.
6. История башкирской литературы. В 4 т. Т. 2: Литература советского периода (1917 – 1955 гг.). – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.

7. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ. Ч. 1 : Литература первой половины XIX века [Электронный ресурс], 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№1PervoiPol.19v.2010.pdf.
8. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ. Ч. 2 : Литература второй половины XIX века [Электронный ресурс], 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№2VtoroiPol.19v.2010.pdf.
9. Кунафин, Г.С. История башкирской литературы. [Электронный ресурс] = Башҡорт әҙәбиәте тарихы. Ч.3. Литература начала XX века / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Ist.Bash.Lit.20v_Ch3_2014.pdf>.
10. Кунафин, Г.С. Особенности развития башкирской литературы XIX- начала XX веков [Электронный ресурс] = XIX-XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: Уфимский полиграфкомбинат, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Osobennosti razvitija bashkirskoj literaturu 19-nach 20 vv_mon_2014.pdf>.
11. Мустафина, Р.Д. Башкирская литература тридцатых годов XX века (основные тенденции развития и проблема героя) [Электронный ресурс]: учеб. пособие / Р.Д. Мустафина; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina_Bash. literatura 30-x gg XXv_Uch.pos_RIC BashGU 2010.pdf>.

Дополнительная литература:

12. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Беренсе том. XIII – XVIII быуаттар. – Өфө: Башҡортостан “Китап” нәшриәте, 2000. – 464 б.
13. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Икенсе том. XIX быуат. – Өфө: Китап, 2007. – 388 б.
14. Булякова, Г.М. Кто скажет, что он не сэсэн... (Школа сэсэнства юго-восточного региона Башкортостана на современном этапе) [Электронный ресурс]: монография / Г.М. Булякова, З.Р. Аминева. — Уфа: Гилем, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Buljakova_Amineva_Kto skazhet chto on ne sesen_mon_2012.pdf>.
15. Идельбаев, М. Х. Башкирская изустная литература [Электронный ресурс]: учебник на баш. яз. / М. Х. Идельбаев; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2007. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/IdelibaevBachYaz.izustnayaLit.UchPos.2007.pdf>.
16. "Слушай ты меня, народ.." [Электронный ресурс]: Импровизации йырау и сэсэнов XIV - XX веков: для студентов филологических факультетов. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2013. — Электрон. версия печ. публикации. — На башкирском языке. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/IdelbaevSlushaiMenyNarodHrestomat.2013.pdf>.
17. Янбаев, И.К. Восточные эпические традиции и книги "Асар" Р. Фахретдинова [Электронный ресурс] = Шәреҡ эпик традициялары һәм Риза Фәхретдиновтын "Аҫар" китаптары: монография / И.К. Янбаев; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИО БашГУ, 2005. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/YanbaevVostochEpichTradits.pdf>.

5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины

1. Башкирская литература // http://stud24.ru/history/bashkirskaya-literatura/318401-955414-page2.html
2. Кул Гали "Киссаи Юсуф" // http://s155239215.onlinehome.us/turkic/10_History/KulGali/KulGali0Ru.htm
3. Орхоно-Енисейские надписи // https://w.histrf.ru/articles/article/show/opxoho_ienisieiskiie_nadpisi
4. Просветители Башкортостана // https://studwood.ru/1289922/pedagogika/prosvetiteli_bashkortostana
5. Становление башкирской литературы // http://kuglib.ru/load/interesnoe/vchera_segodnja_zavtra/stanovlenie_bashkirskoj_literatury/2-1-0-13
6. Ученый и просветитель Риза Фахретдинов // http://komanda-k.ru/Татарстан/ученный-и-просветитель-риза-фахретди́нов-ризаэтдин-фәхретдин
7. Фатхуллин А.А. История литературы – зеркало культурной и духовной жизни народа (этапы развития башкирской литературы) // https://science-education.ru/ru/article/view?id=16725

6.Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине

Наименование специальных* помещений и помещений для самостоятельной работы	Оснащенность специальных помещений и помещений для самостоятельной работы	Перечень лицензионного программного обеспечения. Реквизиты подтверждающего документа
1. ***учебная аудитория для проведения занятий семинарского типа:*** **аудитория** №215. Лаборатория иностранных языков, № 414 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 417 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 420 (учебно-лабораторный корпус). ***2.учебная аудитория для проведения групповых и индивидуальных консультаций:*** аудитория № 414 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 417 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 420 (учебно-лабораторный корпус). ***3. учебная аудитория для текущего контроля и промежуточной аттестации:*** аудитория № 414 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 417 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 420 (учебно-лабораторный корпус).	**Аудитория № 414** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, учебное оборудование, наборы демонстрационного оборудования, учебно-наглядные пособия с тематическими иллюстрациями, доска, стенд, трибуна, мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba **Аудитория № 417** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, учебное оборудование, наборы демонстрационного оборудования, учебно-наглядные пособия с тематическими иллюстрациями, доска, стенд, трибуна, мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba **Аудитория № 420** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, учебное оборудование, наборы демонстрационного оборудования, учебно-наглядные пособия с тематическими иллюстрациями, доска, стенд, трибуна, мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba **Аудитория № 313** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, компьютерная техника с возможностью подключения к сети «Интернет» и обеспечением доступа в	1.Операционная система «Альт Образование» на базе Linux 4.9. Лицензионный договор на свободное программное обеспечение 2. Антивирус Касперского Kaspersky Endpoint Security Договор№ 1004/19 от 10.04.2019 3. LibreOffice 6.2.0 свободно распространяемый офисный пакет (Mozilla Public License Version 2.0) 4. Система дистанционного обучения Moodle 3.6 Свободное программное обеспечение (GNU GENERAL PUBLIC LICENSE)

4. помещение для самостоятельной работы: аудитория № 313 (учебный корпус), аудитория № 325 (учебно-лабораторный корпус), аудитория №248 (учебно-лабораторный корпус), ***5. помещение для хранения и профилактического обслуживания учебного оборудования:*** аудитория № 503 (учебно-лабораторный корпус), аудитория № 507 (учебно-лабораторный корпус).	электронную информационно-образовательную среду Сибайского института (филиала) УУНиТ, экран настенный **Аудитория № 325** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, компьютерная техника с возможностью подключения к сети «Интернет» и обеспечением доступа в электронную информационно-образовательную среду Сибайского института (филиала) УУНиТ, экран настенный **Аудитория № 215** Лабораторное оборудование. Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, учебно-наглядные пособия, доска, компьютеры объединенные в локальную сеть с выходом в Интернет – 15 шт., мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba **Аудитория № 248** Учебная и специализированная мебель, технические средства обучения, компьютерная техника с возможностью подключения к сети «Интернет» и обеспечением доступа в электронную информационно-образовательную среду Сибайского института (филиала) УУНиТ, экран настенный **Аудитория № 503** Столы – 2 ед. **Аудитория № 507** Столы, стеллажи.	

Приложение 1

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины История башкирской литературы на 1 семестр

заочная форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	72
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	6,2
лекций	2
практических/ семинарских	4
лабораторных	-
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	0,2
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	61,8
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	4

Форма(ы) контроля: зачет

4	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)					Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		Всего	ЛК	ПР/СЕМ	ЛР	СРС			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Инеш. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.	5	1			4	4, 5	Изучение доп.материала	Устный опрос
2.	Боронғо төрки яҙма ҡомартҡылары.	5		1		4	4, 5, 12	Изучение доп.материала	Устный опрос Пересказ и анализ произведения
3.	Болғар осоронда культура һәм әҙәбиәт (XI-XIII бб.).	4				4	4, 5	Изучение доп.материала	Устный опрос
4.	Ҡол Ғәлиҙең “Киссаи Йософ” дастаны.	5		1		4	4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения Творческая работа
5.	Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.)	5	1			4	4, 5	Изучение доп.материала	Устный опрос
6.	Йырауҙар ижады.	4				4	3, 4, 5, 12, 15, 16	Изучение доп.материала	Устный опрос
7.	Яҙма мәҙәниәт һәм дастансылыҡ. Ҡотб. “Хөсрәү вә	4				4	3, 4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос

	Ширин”.								Пересказ и анализ произведения
8.	Харәзми. “Мөхәббәтнамә”.	5		1		4	3, 4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
9.	Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”.	4				4	3, 4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
10.	Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”, “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.	5		1		4	3, 4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
11.	Суфыйсылык әҙәбиәте.	4				4	4, 5	Изучение доп.материала	Устный опрос
12.	Россия осоро әҙәбиәте. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII быуат аҙағына тиклемге әҙәбиәт.	4				4	4, 5	Изучение доп.материала	Устный опрос
13.	Шәжәрәләр. Тәуарихтар.	4				4	4, 5, 12, 13	Изучение доп.материала	Устный опрос Творческая работа
14.	Сәсәндәр ижады.	4				4	4,5, 12, 14, 15, 16	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Творческая работа
15.	Халык публицистикаһы.	4				4	4, 5	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный

									опрос Пересказ и анализ произведения
16.	Үтелгәндәрҙе ҡабатлау.	1,8				1,8	4, 5	Подготовка к рубежной контрольной работе	Тест
	Всего часов:	67,8+0,2+4+0,2+4	2	4		61,8			

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины История башкирской литературы на 2 семестр

заочная форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	108
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	7,7
лекций	2
практических/ семинарских	4
лабораторных	-
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	1,7
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	91,3
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	9

Форма(ы) контроля: экзамен, К

№ п/п	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)					Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		Всего	ЛК	ПР/СЕМ	ЛР	СРС			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Салауат Юлаев. Тормошо һәм ижады.	6	1			5	4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
2.	Тажетдин Ялсығолов ижады.	6		1		5	4, 5, 12	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
3.	XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте.	5				5	7, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
4.	Әбелмәних Ҡарғалы ижады.	6		1		5	7, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
5.	Һибәтулла Салихов ижады.	5				5	7, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
6.	Шәмсетдин Зәки ижады.	5				5	7, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения

7.	XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте.	6	1			5	8, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
8.	XIX быуаттың икенсе яртыһында поэзия үҫеше.	6		1		5	8, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
9.	XIX быуаттың икенсе яртыһында проза үҫеше.	5				5	8, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
10.	XIX быуаттың икенсе яртыһында драматургия үҫеше.	5				5	8, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
11.	Ғәли Соҡорой ижады.	5				5	8, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос
12.	М. Аҡмулла ижады.	5				5	8, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
13.	М. Өмөтбаев ижады.	5				5	8, 10, 13	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
14.	Р.Фәхретдинов ижады.	5				5	8, 10, 13, 17	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведения
15.	XX быуат башында башҡорт поэзияһының үҫеше.	6		1		5	2, 6, 9, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
16.	XX быуат башы башҡорт прозаһы үҫеше.	5				5	2, 6, 9, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос

17.	XX быуат башы башҡорт драматургияһы үҫеше.	5				5	2, 6, 9, 10	Изучение доп.материала	Устный опрос
18.	З. Һаҙыйҙың тормош юлы һәм ижады. Йомғаҡлау.	3,3		2		1,3	2, 6, 9, 10	Подготовка к рубежной контрольной работе	Пересказ и анализ произведения Тест
	Всего часов:	97,3+1,7 +9=108	2	4		91,3			

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины История башкирской литературы на 3 семестр

заочная форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	108
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	12,5
лекций	4
практических/ семинарских	8
лабораторных	-
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	0,5
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	95,5
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	-

Форма(ы) контроля: К

№ п/п	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)					Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		Всего	ЛК	ПР/СЕМ	ЛР	СРС			
1	2			5	6		8	9	10
1.	С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады.	6	1			5	6, 9, 10	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
2.	Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады.	6		1		5	6, 9, 10	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений Творческое задание
3.	Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.	6	1			5	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос СРС №1
4.	1920 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше.	6		1		5	2, 6	Подготовка к ПЗ	Устный опрос Чтение и анализ произведений
5.	1920 йылдар башҡорт прозаһы үҫеше.	5				5	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
6.	1920 йылдар башҡорт драматургияһы үҫеше.	5				5	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
7.	М. Ғафури – башҡорт әҙәбиәтенең	6		1		5	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос

	классигы.								Пересказ и анализ произведений
8.	М. Ғафури прозаһы.	5				5	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
9.	Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады.	6		1		5	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений СРС №2
10.	1930 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше.	6	1			5	2, 6, 11	Изучение доп.материала	Устный опрос Чтение и анализ произведений
11.	1930 йылдар башҡорт прозаһы үҫеше.	6	1			5	2, 6, 11	Изучение доп.материала	Устный опрос
12.	1930 йылдар башҡорт драматургияһы үҫеше.	5				5	2, 6, 11	Изучение доп.материала	Устный опрос
13.	А. Таһировтың тормош юлы һәм ижады.	6		1		5	2, 6, 11	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений СРС №3
14.	Т. Йәнәбиҙең тормош юлы һәм ижады.	6		1		5	2, 6, 11	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений СРС №4
15.	И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижады.	5				5	2, 6, 11	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений

16.	С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.	5				5	2, 6, 11	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
17.	Шәхес культы осоронда милли интеллигенцияһы яҙмышы.	6		1		5	2, 6, 11	Подготовка к ПЗ	Круглый стол
18.	Үтелгәндәрҙе ҡабатлау.	6,5		1		5,5	2, 6	Подготовка к рубежной контрольной работе	Тест
	Всего часов:	107,5+0,5	4	8		95,5			

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины История башкирской литературы на 4 семестр

заочная форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	108
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	13,2
лекций	4
практических/ семинарских	8
лабораторных	-
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	1,2
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	85,8
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	-
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	9

Форма(ы) контроля: экзамен

1	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)					Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		Всего	ЛК	ПР/СЕМ	ЛР	СРС			
1	2			5	6		8	9	10
1.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт поэзияһы үҫеше.	3	1			2	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
2.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы үҫеше.	2				2	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
3.	Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһында хикәйә жанры.	3	1			2	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
4.	Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһында очерк жанры.	3		1		2	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
5.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт драматургияһы үҫеше.	2				2	2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
6.	М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.	3		1		2	6	Изучение доп.материала	Устный опрос
7.	Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.	2				2	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ

									произведений
8.	Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады. Поэзияһы һәм прозаһы.	3	1			2	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
9.	Б. Бикбайҙың драматургияһы.	5		1		4	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений СРС №1
10.	С. Ҡудаштың тормош юлы һәм ижады.	5		1		4	2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
11.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте.	4				4	1, 2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
12.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт шиғриәте.	5	1			4	1, 2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
13.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһы.	5		1		4	1, 2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос
14.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында хикәйә һәм очерк жанры.	4				4	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
15.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть һәм роман жанры.	7		1		6	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
16.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт	6				6	1, 2, 6	Изучение доп.материала	Устный опрос

	драматургияһы.								
17.	С. Агиштың тормош юлы һәм ижады.	4				4	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
18.	С. Агиш – сатира һәм юмор оҫтаһы.	4				4	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений СРС №2
19.	Ғ. Ғүмәрҙең тормош юлы һәм ижады.	3				3	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос СРС №3
20.	Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.	4		1		3	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
21.	Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы.	3				3	1, 2, 6	Подготовка к ПЗ	Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
22.	Д. Исламовтың тормош юлы һәм ижады.	4		1		3	1, 2, 6		Конспект Выборочный опрос Пересказ и анализ произведений
23.	Бөйөк Ватан һуғышы һәм унан һуңғы ун йылда башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре. Йомғаҡлау.	13,8				13,8	1, 2, 6	Подготовка к рубежной контрольной работе	Письменные задания Тест
	Всего часов:	97,8	4	8		85,8			